

แนวคิด ทฤษฎี และการสำรวจพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการออกแบบและบริหารจัดการศูนย์การกีฬารักฟ้าในกรุงเทพมหานคร: กรณีศึกษาสำหรับการออกแบบศูนย์การกีฬารักฟ้าในพื้นที่เว้นจากการใช้งานโรงงานยาสูบ” ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และการสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และหาข้อสรุปเบื้องต้นในแต่ละประเด็น เพื่อนำไปวิเคราะห์แต่ละประเด็นย่อย ๆ ต่อไป สามารถแบ่งเป็นรายละเอียดได้ทั้งหมด 10 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 2.1 จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย
- 2.2 เกณฑ์การออกแบบผังเมืองที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การกีฬา
- 2.3 ลักษณะประชากรในกรุงเทพมหานคร
- 2.4 ลักษณะทางกายภาพและการบริหารจัดการของศูนย์การกีฬารักฟ้าในกรุงเทพมหานคร
- 2.5 พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชากรในกรุงเทพมหานคร
- 2.6 แนวคิดการวิเคราะห์โดยใช้ที่ว่างเป็นตัวกำหนด
- 2.7 แนวคิดการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสัจฐานของเมือง (Space Syntax)
- 2.8 พัฒนาการของศูนย์การกีฬา และกิจกรรมกีฬาและเกมส์
 - 2.8.1 พัฒนาการของศูนย์การกีฬา
 - 2.8.2 กิจกรรมกีฬาและเกมส์
- 2.9 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของศูนย์การกีฬา
 - 2.9.1 แนวคิดในการออกแบบศูนย์การกีฬา
 - 2.9.2 พื้นที่ใช้สอยในการออกแบบศูนย์การกีฬา
 - 2.9.3 ทางสัญจรภายในศูนย์การกีฬา
- 2.10 การบริหารจัดการอาคารทั่วไปในประเทศไทย

2.1 จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย

2.1.1 พฤติกรรมทางสังคม

ความต้องการในการดำเนินชีวิตตามทฤษฎีของ Maslow (1954) เป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ที่ ส่งผลให้มนุษย์นั้นออกกำลังกาย โดย ความต้องการทางสรีรวิทยา (physiological needs) ได้แก่ความต้องการเพื่อที่จะให้สามารถอยู่รอดหรือ ปัจจัย 4 เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ฯลฯ และ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะทำให้ชีวิตปลอดภัย มีบ้านที่มั่นคง มีสุขภาพที่แข็งแรง เป็นความต้องการทั้ง 2 ความต้องการนี้เป็นพื้นฐานที่มนุษย์สามารถใช้การออกกำลังกายตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว ส่วนความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป ที่ส่งผลถึงมนุษย์กับการออกกำลังกายนั้นเป็นความต้องการมีส่วนร่วม และมีความรัก (belongingness and love) เช่น ออกกำลังกายเพื่อต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ออกกำลังกายเพื่อต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หรือได้รับคำชมเชยจากคนที่รัก เป็นต้น รวมไปถึงความต้องการความนิยมนับถือในตนเอง (esteem needs) ได้แก่ความต้องการนับถือตนเอง ภูมิใจในตนเอง และให้ผู้อื่นยกย่อง เช่นการได้รับรางวัลจากการแข่งขันกีฬา เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพในการเล่นกีฬา นั้นมีส่วนช่วยให้มนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองและมีพฤติกรรมทางสังคม ส่วนความต้องการในระดับที่สูงที่สุดนั้นคือ ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน (self - actualization) เป็นความต้องการที่เป็นปัจเจกชน เช่น ต้องการออกกำลังกายเป็นอาชีพ และประสบความสำเร็จในชีวิตจากการออกกำลังกาย หรือต้องการที่จะมีความสามารถทางด้านกีฬามากขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง เป็นต้น

จากทฤษฎีความต้องการของ Maslow (1954) ในเรื่องพฤติกรรมทางสังคมมีความสอดคล้องกับ สังคมไทยในปัจจุบันที่สามารถกล่าวได้ว่า เป็นสังคมแบบเปิด กล่าวคือ เปิดโอกาสให้คนในสังคมสามารถที่จะเลื่อนฐานะทางสังคมได้ สังคมแบ่งออกเป็น 3 ชั้นด้วยกัน คือ ชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นล่าง เมื่อมีการเปิดโอกาสให้เลื่อนฐานะทางสังคมได้นั้น ส่งผลให้คนในสังคมมีการแข่งขันและต้องการที่จะพัฒนาตนเอง โดยการวัดฐานะทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นการใช้จ่ายราคาแพงหรือพฤติกรรมการใช้ชีวิต นั่นคือการบ่งบอกและนิยามความเป็นตัวตน (self-definition) ดังนั้นการที่จะออกแบบศูนย์การกีฬาให้เป็นไปตามความต้องการของคนในสังคมจำเป็นจะต้องทราบความต้องการของคนชั้นต่าง ๆ ในสังคม และทำให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มคน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรวมตัว (McPhail,1991) สามารถสรุปได้ว่า การรวมตัว คือการมาอยู่ด้วยกันของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปในเวลาและสถานที่เดียวกัน มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การมาอยู่ด้วยกัน (assembling) หมายถึง การที่คนกลุ่มหนึ่งมาอยู่ร่วมกันในสถานที่ในเวลาเดียวกัน เช่น การมารวมตัวกันชมการแข่งขันฟุตบอล หรือรวมตัวเพื่อผลประโยชน์ เช่น จัดคนมาขอให้รัฐบาลขึ้นราคาอ้อย หรือ เพื่ออุดมการณ์ร่วมกัน เช่นต่อต้านการสูญพันธุ์ในที่สาธารณะ เป็นต้น

2. การมีกิจกรรม กล่าวคือ การมีพฤติกรรมขั้นพื้นฐานร่วมกัน กิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น ดูหนัง เข้าแถวขอติมน้ำ ชมการแข่งขันกีฬา หรือการเข้ากลุ่มเรียกร้องให้รัฐบาลทำอะไรบางอย่าง เป็นต้น

3. การสลายตัว มีหลายรูปแบบคือ แบบปกติ แบบถูกบังคับ แบบเกิดเหตุฉุกเฉิน และแบบต่อรอง ซึ่งสิ่งที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมรวมในการรวมตัวกันนั้นมีอยู่ 3 ปัจจัยได้แก่ ความตึงเครียด ความหวังเกินจริง และความทุกข์ร้อน

2.1.2 แรงจูงใจในการเล่นกีฬา

แรงจูงใจ นั้นหมายถึงความตั้งใจและการกำกับทิศทางพฤติกรรมมนุษย์ โดยเป็นตัวกำกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่จะให้ถอยหนีหรือเผชิญหน้าต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และความตั้งใจที่จะประเพณีหรือพยายามที่จะบรรลุตามเป้าหมาย โดย สมบัติ กาญจนกิจ (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แรงจูงใจคือกระบวนการกระตุ้นให้พฤติกรรมไปสู่จุดหมาย แรงจูงใจจึงเป็นตัวกำหนดความตั้งใจ ความพยายามที่จะกระทำหรือปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพและความสามารถในการเล่นกีฬา เพื่อบรรลุสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจะเกิดขึ้นทั้งในบุคคลและสัตว์ แรงจูงใจสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (physiological motives) เป็นแรงจูงใจที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ซึ่งเกิดจากความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความรู้สึกร้อนหนาว เป็นต้น

2. แรงจูงใจทั่วไปที่ไม่ใช่การเรียนรู้ (unlearned general motives) เป็นแรงจูงใจที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และเป็นแรงจูงใจที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย เช่น ความต้องการที่จะเคลื่อนไหว หรือ ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการความรักความอบอุ่น เป็นต้น

3. แรงจูงใจทางด้านสังคม (social motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และไม่ใช้ติดตัวมาแต่กำเนิด เกิดขึ้นจากการที่บุคคลไปสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม

ในทางปฏิบัตินั้นเหตุผลและแรงจูงใจที่มีผลทำให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมการกีฬาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนของเยาวชนชายหญิงชาวอเมริกา Smith and Small (1986) (อ้างจาก สมบัติ กาญจนกิจ, 2540) พบว่าเหตุผลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาทั้งเพศชายและเพศหญิงนั้น ความสนุกสนานเป็นปัจจัยสำคัญในเข้าร่วมกิจกรรม เพศมีผลต่อการเข้าเล่นกีฬา ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้าร่วมการเล่นกีฬานั้น เพศชายพบว่าเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากความต้องการที่จะเพิ่มทักษะทางกีฬา ความตื่นเต้นในการแข่งขัน และความต้องการทางสังคมมีผลตามลำดับจากมากไปหาน้อย และในเพศหญิงนั้น ความต้องการที่จะให้มีหุ่นดีนั้น เป็นเหตุผลรองลงมาจากแรงจูงใจในเรื่องของความสนุกสนาน และความต้องการทางสังคม

ในการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา สมบัติ กาญจนกิจ (2544) ได้สรุปไว้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกีฬานั้นสามารถให้คุณค่าต่อบุคคลและสังคมมากมาย สรุปได้ดังนี้ คือ การได้ออกกำลังกายนั้นสามารถทำให้มีสมรรถภาพทางกายดีขึ้น ช่วยให้ผ่อนคลายจากความวิตกกังวลและความเครียด เปลี่ยนบรรยากาศหรือเพื่อให้ลืมในเรื่องที่อยากลืม สุขภาพแข็งแรง มีชีวิตยืนยาว รู้จักเพื่อนมากขึ้น สร้างมนุษยสัมพันธ์ สนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นพัฒนาการทางอารมณ์ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ รูปร่างทรวดทรงดี ทำให้มีความรู้สึกดีต่อตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ลดการสร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางสังคม มีน้ำใจนักกีฬา ฝึกความอดทน ต่อสู้ในสภาพการแข่งขัน และฝึกการแก้ปัญหาเกิดทักษะทางกีฬา มีปฏิภาณไหวพริบ รักษาสมดุระหว่างร่างกาย และจิตใจ ทำให้มีสมรรถภาพทางเพศที่ดีขึ้น ทำให้มีบุคลิกภาพที่ดี อารมณ์ดี จิตใจแจ่มใสเบิกบาน รู้จักเพื่อนเพิ่มขึ้น ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นการท้าทายความสามารถของตนเอง มีสมาธิดีขึ้น ทำให้ตัวเองมีชื่อเสียงและได้ชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย รู้จักเพื่อนใหม่ถือว่าเป็นกิจกรรมทางสังคมด้วย ได้เงินทอง ชื่อเสียง ถ้าสามารถพัฒนาความสามารถสู่ความเป็นเลิศ ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

2.1.3 จิตวิทยาพัฒนาการเกี่ยวกับกิจกรรมกีฬา

มนุษย์ในแต่ละวัยมีพฤติกรรมทางจิตวิทยาและสรีระร่างกายที่แตกต่างกัน ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชราส่งผลให้พฤติกรรมการเล่นนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงอายุ และสามารถจำแนกพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายโดยสรุปได้ดังนี้

1. วัยเด็กตอนต้น (2 ปีครึ่ง ถึง 6 ปี) เป็นวัยที่ต้องการที่จะเรียนรู้กับสภาวะแวดล้อมโดยรอบและการเข้าสังคม เนื่องจากเพิ่งผ่านวัยทารกมา จึงสามารถเรียกเด็กในวัยนี้ว่าเป็นวัยช่างสงสัย มีการเรียนแบบจากผู้เป็นบิดาและมารดา ในวัยนี้จะมีการเล่นเป็นกลุ่มที่ไม่ยั่งยืนนัก มักจะเล่นโดยการสมมติเพื่อนขึ้นมาเป็นเพื่อนเล่น ยกตัวอย่างเช่น การเล่นของเล่น การเล่นพ่อแม่ลูก การเล่นขายของ ในการเล่นนั้นจะเป็นการเล่นที่ไม่มีกฎกติกาซับซ้อน และจะเล่นคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ โดยเล่นจากของเล่น ไม่มีความแตกต่างในการเล่นระหว่างเพศ เนื่องจากเพิ่งเริ่มที่จะเรียนรู้เรื่องเพศ ในการพัฒนาการด้านร่างกายนั้น การเล่นมีส่วนช่วยให้เกิดการประสานงานกันระหว่างอวัยวะของร่างกาย

2. วัยเด็กตอนปลาย (6 ปี ถึง 12 ปี) เป็นวัยที่ต้องการเข้าสังคมเพิ่มขึ้นมากกว่าในวัยเด็กตอนต้นเริ่มเรียนรู้ในเรื่องเพศและแบ่งแยกเพศมากขึ้น มักจะจับกลุ่มเป็นกลุ่มเพศเดียวกันและไม่จับกลุ่มแบบผสมเพศ มีความต้องการที่จะเข้าร่วมกลุ่ม คบเพื่อนทั้งในวัยเดียวกันและผู้ใหญ่ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ พฤติกรรมการเล่นนั้นเริ่มที่จะเล่นแยกกันระหว่างเพศและการเล่นมีความแตกต่างกันโดยแสดงความเป็นเพศที่แตกต่าง ยกตัวอย่างเช่น การเล่นที่ต้องใช้กำลังมากและโลดโผนมักจะเจอในเพศชาย เช่น ต่อยตีหรือ ฟุตบอล ส่วนเพศหญิงนั้นมักจะเล่นอะไรที่อ่อนไหวและเรียบร้อย เช่น หมาเก็บบ ในวัยนี้ยังมีการเล่นแบบสมมติแต่น้อยลงกว่าวัยเด็กตอนต้น เกมที่เล่นมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นกว่าวัยเด็กตอนต้น การเล่นเริ่มที่จะชี้ให้เห็นความสนใจและความถนัดของเด็กคนนั้น ๆ พัฒนาการทางร่างกายสามารถที่จะพัฒนาประสาทสัมผัสละเอียดอ่อนมากขึ้น ส่งผลให้การออกกำลังกายในวัยนี้มีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนาการเจริญเติบโตของมนุษย์และเพศหญิงนั้นจะเจริญเติบโตเร็วกว่าเพศชาย

3. วัยรุ่น (12 ปี ถึง 25 ปี) เป็นวัยที่ต้องการ การยอมรับทางสังคม มีความละเอียดอ่อนในการเข้าสังคมและจะมีผลต่อสภาพทางจิตใจ เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและตนเอง มีความต้องการที่จะให้ร่างกายของตนเองมีความสวยงาม ซึ่งเป็นผลจากความต้องการทางสังคมของวัยนี้ ในวัยนี้การเล่นไม่ได้มีการแยกเพศ มักจะเล่นกันเป็นกลุ่ม เกมการเล่นมีกฎระเบียบยากและซับซ้อนมากขึ้น โดยเพศชายนั้นชอบการเล่นที่ผาดโผน ตื่นเต้น ใช้พลังกำลังมาก ส่วนเพศหญิงนั้น อยู่ในกฎระเบียบมากกว่าและไม่หักโหมรุนแรง พัฒนาการทาง

ภายนั้ ในชั่วนต้นของวัยการเจริญเติบโตของโครงสร้างกระดูกในส่วนลำตัวแขนและขา หัวใจและปอดขยายตัวใหญ่ขึ้น กล้ามเนื้อกระดูก เพิ่มทั้งขนาดและความแข็งแรง มีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะทางเพศที่เด่นชัด และจะเจริญเติบโตถึงขีดสุด

4. วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (20 ถึง 25 ปี จนถึง 40 ปี) ในวัยนี้มีความต้องการในเรื่องของสังคมที่เพิ่มและจริงจ้งมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการสร้างครอบครัวใหม่และครอบครัวเดิม เรียนรู้ที่จะหาอัตลักษณ์ของตนเอง ต้องการหาเพื่อนสนิทหรือคู่ครอง ความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน โดยใช้เสน่ห์เพื่อผลประโยชน์ทั้งในการดึงดูดเพศตรงข้ามและหน้าที่การงาน ส่งผลให้ในวัยนี้การให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตาและสุขภาพ โดยในช่วงอายุประมาณ 30 ถึง 40 เริ่มที่จะกังวลในเรื่องของสุขภาพ ส่งผลให้การออกกำลังกายในช่วงนี้มีผลเพื่อระบายความเครียดในหน้าที่การงาน การหางาน และการเพิ่มศักยภาพในการทำงานและสังคม การเล่นมักจะเล่นเป็นกลุ่มและไม่แบ่งแยกเพศ การพัฒนาการทางกายในช่วงนี้นั้นมีความสมบูรณ์และพัฒนาครบทุกด้านในทุก ๆ ด้าน และเหมาะสมต่อการมีบุตร

5. วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (40 ปี ถึง 65 ปี) เนื่องจากในวัยก่อนหน้าให้ความสำคัญกับครอบครัวและการงานส่งผลให้เพื่อนที่คบเป็นเพื่อนที่รู้จักกันมานานตั้งแต่สมัยวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มักสังสรรค์กับหมู่เพื่อนเดิม ๆ เน้นความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ในวัยนี้หน้าที่การงานที่ตรากตรำ ทำมาในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือสามารถหาอัตลักษณ์ของตนเองพบ ทำให้เกิดมีความเครียดในหน้าที่การงานสูงขึ้นเนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูง คนในวัยนี้จึงอยากกลับไปเป็นหนุ่มสาวอีกครั้ง และอยากที่จะระบายความเครียด ส่วนพัฒนาการทางกายในวัยนี้เริ่มที่จะเสื่อมถอยลง ระบบประสาทเริ่มเสื่อม พลังกล้ามเนื้อเริ่มถดถอย ทำให้คนในวัยนี้ให้ความสำคัญในเรื่องของสุขภาพเพราะวิตกกังวลในเรื่องดังกล่าว ส่งผลให้ลักษณะการออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่สามารถผ่อนคลายความเครียด และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนเก่าหรือคนครอบครัว เนื่องจากในวัยนี้ยังคงต้องการภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อการทำงานทำให้คนในวัยนี้ยังคงออกกำลังกายเพื่อเพิ่มศักยภาพและเสน่ห์ในการทำงานและทางสังคม

6. วัยชรา (65 ปีขึ้นไป) หลังจากทีตรากตรำกับการทำงานหนักมาตลอดชีวิต และจากร่างกายที่เสื่อมประสิทธิภาพลง การเกษียณอายุการทำงานทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย และเหงาเข้ามาแทนที่งานหนัก ส่งผลให้จำเป็นที่จะต้องมกีิจกรรมหรืองานอดิเรกในเวลาว่างที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือ ความรู้สึกดังกล่าวส่งผลให้ต้องมีคนมาดูแล ไม่ว่าจะเป็นลูกหลานหรือกลุ่มเพื่อนทั้งใหม่และเก่า เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันและดูแลกันและกัน ในวัยนี้มีประสบการณ์และความรู้มากมายในการ

ใช้ชีวิตมาตลอดชีวิต ซึ่งนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ประโยชน์สามารถมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี โดยการหาสถานที่ให้และใช้สถานที่ดังกล่าวที่เป็นสถานที่สำหรับใช้เวลาและทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยการรวมกลุ่มของคนในวัยเดียวกันและเป็นตัวแทนของคนในชุมชนในการบริหารสถานที่ดังกล่าว ลักษณะการออกกำลังกายที่คนในวัยนี้มักจะเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาพ การเล่นที่สมวัยและเป็นไปตามข้อจำกัดของร่างกายไม่หักโหมเกินวัย การออกกำลังกายเพื่อการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ส่งเสริมสมาธิ และการเอาใจใส่ในการรับประทานอาหาร

ทั้งนี้สามารถสรุปพฤติกรรมทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายและการกิจกรรมกีฬา (ตารางที่ 2.1) โดยแบ่งออกเป็น พฤติกรรมภายในและภายนอก พัฒนาการทางร่างกาย ลักษณะการเล่น และกิจกรรมกีฬา

2.2 เกณฑ์การออกแบบผังเมืองที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การกีฬา

2.2.1 นโยบายของระดับการมีส่วนร่วมกับกีฬา

จากการศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในสายวิชาชีพทางกีฬาพบว่า การมีส่วนร่วมกับกีฬามีอยู่ 4 ขั้นตอนคือ กีฬามวลชน (mass participation) กีฬาแข่งขันระดับท้องถิ่น (local competition) การแข่งขันระดับประเทศ (national competition) และการแข่งขันระดับอาชีพ (elite competition) นโยบายการมีส่วนร่วมกับกีฬาขึ้นอยู่กับรัฐหรือความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งมีผลต่อลักษณะทางกายภาพและบริหารจัดการกับศูนย์การกีฬา Veal (1994) และจากการสัมภาษณ์แนวคิดของ ประพันธ์ พงศ์พานิช (2549) หัวหน้าผู้ฝึกสอนฟุตบอลของสโมสรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ให้ความเห็นที่สอดคล้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการกีฬาไว้ 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ เพื่อออกกำลังกายที่เน้นไปที่บุคคลทั่วไปและมวลชน เพื่อการพัฒนาโดยเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพของนักกีฬา เพื่อความเป็นเลิศและเพื่อประกอบเป็นวิชาชีพ โดยให้ความเห็นว่าลักษณะของศูนย์การกีฬานั้นควรที่จะมีความพร้อมสำหรับการมีส่วนร่วมกับการกีฬาทุกระดับ ขึ้นอยู่กับนโยบายของกรุงเทพมหานคร จากการศึกษานโยบายของกรุงเทพมหานครพบว่า วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 ปี (พ.ศ. 2546 – 2549) มีวิสัยทัศน์ให้มีการสร้างสรรค์กิจกรรมกีฬาเพื่อคนทั้งมวลเพื่อพร้อมพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยการพัฒนาศถานที่บริการด้านกีฬาและการบริหารจัดการให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครต้องการที่จะพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมเล่นกีฬาของคนในกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ระดับ โดยเน้นไปที่ระดับ กีฬาเพื่อมวลชน เพื่อเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน แก้ปัญหาทางสังคมและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

ตารางที่ 2.1

ตารางสรุปเปรียบเทียบจิตวิทยาพัฒนาการกับกิจกรรมกีฬา

อายุ	พฤติกรรมภายในและภายนอก	พัฒนาการทางกาย	ลักษณะกิจกรรมการเล่น	กิจกรรมกีฬา
วัยเด็กตอนต้น (2 ปีครึ่งถึง 6 ปี)	- การเข้าหาผู้อื่น - การเลียนแบบ - การรวมกลุ่มแบบไม่ยั่งยืน - เพื่อนหรือเพื่อนสมมุติ - การเรียนรู้เรื่องเพศ	- การประสานงานระหว่างอวัยวะ	- ไม่มีรูปแบบซับซ้อน - เล่นคนเดียว (การสมมติ, ของเล่น) - แตกต่างของการเล่นระหว่างเพศ	- สนามเด็กเล่น
วัยเด็กตอนปลาย (6 ถึง 12 ปี)	- เพศเดียวกัน - อยากเข้าร่วมกลุ่ม - คบเพื่อนร่วมวัยและผู้ใหญ่ - สร้างนิสัยแข่งขัน เพศชายชอบมากกว่าเพศหญิง	- เพศหญิงโตเร็วกว่า เพศชาย - การประสานงานระหว่างกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสละเอียดอ่อนมากขึ้น - การออกกำลังกายมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต	- ชายหญิงเล่นแยกกัน - เกมซับซ้อนขึ้น - การเล่นชี้ให้เห็นถึงความกดดันและความเข้าใจตนเอง - เกมที่เล่นแต่ละเพศต่างกัน - พัฒนาความแข็งแรง	- กีฬาประเภท ทีมเข้าใจง่าย - ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ในการเล่นหรือใช้แรงมาก - ปรับอุปกรณ์ให้เหมาะสมต่ออายุ
วัยรุ่น (12 ถึง 25 ปี)	- ทำกิจกรรมร่วมกันและสัมพันธ์ภาพทางจิตใจ - เรียนรู้เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและตนเอง	- ความเจริญเติบโตของโครงกระดูกส่วนลำตัวและขา แขน - หัวใจและปอดขยายใหญ่ขึ้น - แกร่ง	- ชายหญิงเล่นไม่แยกกัน - เล่นกันเป็นกลุ่ม - ความสนุกสนาน	- ทุกชนิดกีฬา - ขึ้นอยู่กับสังคมและสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมภายในและภายนอก	พัฒนาการทางกาย	ลักษณะกิจกรรมการเล่น	กิจกรรมกีฬา
วัยรุ่น (12 ถึง 25 ปี)	- ความต้องการร่างกายที่สวยงาม - สร้างประพจน์ให้สมกับบทบาททางเพศ		- ชาย ชอบการเล่นที่ผาดโผน ตื่นเต้น ใช้พลังกำลังมาก - หญิง อยู่ในกฎระเบียบ มากกว่าชาย ไม่หักโหมรุนแรง	
ผู้ใหญ่ตอนต้น (20-25 ปี จนถึง 40 ปี)	- รูปร่างหน้าตา - การรวมกลุ่ม(เพื่อน) - แสวงหาเพื่อนสนิท(คู่ครอง) - ให้ความสำคัญกับอาชีพการงาน - อายุ 30 ถึง 40 ปีเรื่องกังวลเรื่องสุขภาพ - เรียนรู้และสำรวจอัตลักษณ์ของตัวเอง	- พัฒนาครบทุกด้าน - สมบูรณ์ทุกส่วนของร่างกาย - เหมาะแก่การมีบุตร	- ชายหญิงเล่นไม่แตกต่างกัน - การออกกำลังกาย - การระบายความเครียด - อาชีพ - การเพิ่มศักยภาพในการทำงานและสังคม - เล่นเป็นกลุ่ม	- ทุกชนิดกีฬา - กีฬาประเภททีม - กีฬาเพื่อสุขภาพ
วัยกลางคน (40 ถึง 65 ปี)	- เพื่อนเป็นเพื่อนเก่า - ไม่ค่อยคบเพื่อนใหม่ - สังสรรค์กับหมู่เพื่อนเก่า	- ประสิทธิภาพสูงสุดเริ่มลดลง - ระบบประสาทเริ่มเสื่อมลง - พลังกล้ามเนื้อลดลง	- ชายหญิงเล่นไม่แตกต่างกัน - การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ - เล่นเป็นกลุ่ม	- กีฬาเพื่อสุขภาพ - กีฬาที่สามารถผ่อนคลายความเครียด

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

อายุ	พฤติกรรมภายในและภายนอก	พัฒนาการทางกาย	ลักษณะกิจกรรมการเล่น	กิจกรรมกีฬา
วัยกลางคน (40 ถึง 65 ปี)	- เน้นความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว - อยากกลับเป็นหนุ่มสาว - ความกังวลเรื่องสุขภาพ - เตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุ - ความเครียด - การพบอัตลักษณ์ของตนเอง	- ประสิทธิภาพสูงสุดเริ่มลดลง - ระบบประสาทเริ่มเสื่อมลง - พลังกล้ามเนื้อลดลง	- การสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว - การเพิ่มศักยภาพในการทำงานและทางสังคม - ระบายความเครียด	- กีฬาที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัว
วัยชรา (65 ปีขึ้นไป)	- ความเหงา - ความต้องการให้มีคนดูแล - การรวมกลุ่มของเพื่อนทั้งใหม่และเก่า	- การลดลงของสติปัญญาแก้ไขโดยการทำกิจกรรมไม่ให้มีเวลาว่าง - ประสิทธิภาพลดลงในทุกด้าน	- การเล่นที่สมวัยและเป็นไปตามข้อจำกัดของร่างกาย - การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและสังคม - รับประทานอาหาร - ออกกำลังกาย - ทำสมาธิ	- กีฬาที่ใช้อุปกรณ์ช่วย - กีฬาเพื่อสุขภาพ

เดี่ยวหรือกลุ่มเล็ก เพราะสภาพสังคมเป็นแบบตัวใครตัวมัน ส่งผลต่อกิจกรรมกีฬาในศูนย์การกีฬา และในชุมชนที่มีความเป็นกลุ่มก้อนลักษณะทางของกิจกรรมกีฬาในศูนย์การกีฬาควรมีลักษณะที่เป็นกิจกรรมที่เล่นเป็นทีมมากกว่ากิจกรรมที่เล่นเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ ประพันธ์ พงศ์พานิช (2548) แต่สนับสนุนแนวคิดของ ธงชัย โรจนกันันท์ (2549) ที่เชื่อว่าสภาพทางสังคมมีผลต่อลักษณะทางกายภาพของศูนย์การกีฬา แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Veal (1994) โดยให้แนวคิดไว้ว่า ในการออกแบบพื้นที่สำหรับการใช้เวลาว่างสาธารณะ (public leisure) สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนนั้นการออกแบบต้องคำนึงถึงอุปสงค์ของเยาวชน และการใช้พื้นที่อเนกประสงค์ (multiple use) ซึ่งไม่ได้เป็นแนวคิดที่ดีเสมอไป การออกแบบบรรยากาศภายในนั้นต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย และการจัดให้มีการค้า การขายภายในศูนย์การกีฬานั้นส่งผลต่อการประสบความสำเร็จของศูนย์การกีฬา

จากการศึกษาเกณฑ์การออกแบบผังเมืองที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การกีฬา สามารถสรุปได้ว่า ศูนย์การกีฬาควรให้นโยบายทุกระดับการมีส่วนร่วมกับการกีฬา โดยมุ่งเน้นกีฬาเพื่อมวลชนเพื่อพัฒนาทั้งระบบ ส่วนในการออกแบบและเลือกที่ตั้งนั้นจะต้องคำนึงถึงประชากรในพื้นที่ โดยประชากรต้องเข้าถึงพื้นที่นั้นได้ในช่วงเวลาประมาณ 30 นาที ในทุก ๆ วิธีการเข้าถึง ซึ่งกิจกรรมภายในศูนย์นั้นถูกกำหนดโดยลักษณะประชากรที่เข้ามาใช้ศูนย์การกีฬา

2.3 ลักษณะประชากรในกรุงเทพมหานคร

2.3.1 กลุ่มเขตตามแผนพัฒนาของกรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่และแผนพัฒนา

การบริหารจัดการกรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ ได้จัดทำแผนพัฒนาขึ้นเพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยแบ่งออกเป็น 12 กลุ่มเขต ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มปิ่นเกล้า กลุ่มวิภาวดี กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มธนบุรี กลุ่มตากสิน กลุ่มพระนครเหนือ กลุ่มบูรพา กลุ่มสุวินทวงศ์ กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มมหาสวัสดิ์ กลุ่มสนามชัย แต่ละกลุ่มแบ่งประโยชน์การใช้ที่ดินและนโยบายในการพัฒนา (ตารางที่ 2.2) ดังนี้

1. ความหนาแน่นของประชากร ในแต่ละกลุ่มเขตตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ จากสถิติประชากรประจำปี 2547 สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2.2

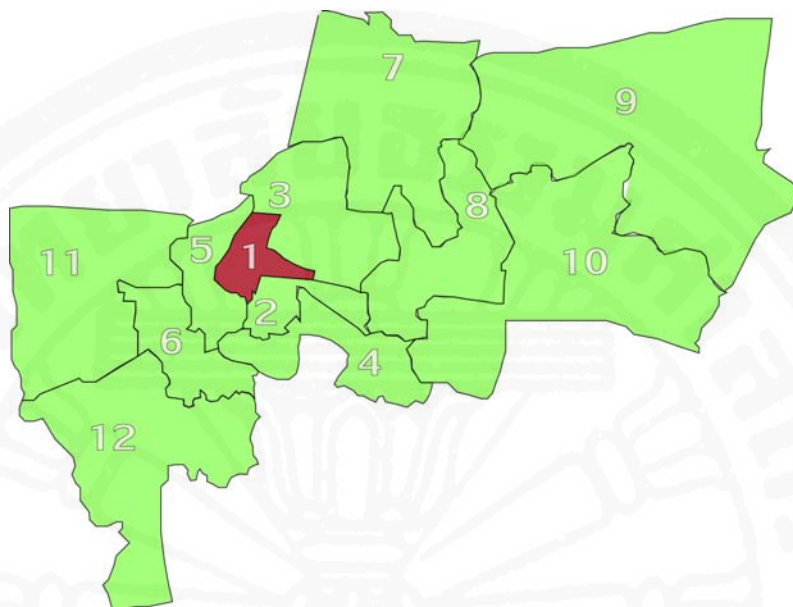
รายชื่อการแบ่งกลุ่มเขตตามแผนพัฒนาของกรุงเทพมหานครและแผนพัฒนาสู่เมืองน่าอยู่

กลุ่มเขต	การใช้ประโยชน์	ชื่อเขตการปกครอง
กลุ่ม กท1 (กลุ่มรัตนโกสินทร์)	อนุรักษ์เมืองเก่ากรุงรัตนโกสินทร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศูนย์กลางบริหารราชการ	ดุสิต ป้อมปราบศัตรูพ่าย พระนคร สัมพันธวงศ์
กลุ่ม กท2 (กลุ่มลุมพินี)	ศูนย์ธุรกิจการค้า การบริการการท่องเที่ยว ระดับภูมิภาค	บางรัก ปทุมวัน วัฒนา สาทร
กลุ่ม กท3 (กลุ่มวิภาวดี)	เศรษฐกิจใหม่ แหล่งจ้างงาน ย่านการค้าบริการและที่อยู่อาศัย หนาแน่นมากและเป็นย่านสถานบันเทิง	จตุจักร ดินแดง บางซื่อ พญา ไท ราชเทวี ห้วยขวาง
กลุ่ม กท4 (กลุ่มเจ้าพระยา)	เศรษฐกิจใหม่ริมแม่น้ำเจ้าพระยารองรับการขยายตัวของ วงแหวนอุตสาหกรรม	คลองเตย บางคอแหลม บางนา พระโขนง ยานนาวา
กลุ่ม กท5 (กลุ่มกรุงธนบุรี)	อนุรักษ์เมืองเก่าธนบุรี แหล่งวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม แหล่ง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม	คลองสาน ธนบุรี บางกอก ใหญ่ บางกอกน้อย บางพลัด
กลุ่ม กท 6 (กลุ่มตากสิน)	เขตเศรษฐกิจการจ้างงานใหม่ ศูนย์ธุรกิจ พาณิชยกรรม ศูนย์ราชการ	จอมทอง ภาษีเจริญ ราชบุรีณะ
กลุ่ม กท7 (กลุ่มพระนครเหนือ)	ที่อยู่อาศัย รองรับการพัฒนาของเมืองด้านตะวันออก ตอนเหนือ	ดอนเมือง บางเขน ลาดพร้าว สายไหม หลักสี่
กลุ่ม กท 8 (กลุ่มบุรพา)	ที่อยู่อาศัย รองรับการพัฒนาของเมือง ด้านตะวันออก ตอนใต้	คันนายาว บางกะปิ บึงกุ่ม วััง ทองหลาง สวนหลวง และ สะพานสูง
กลุ่ม กท 9 (กลุ่มสุวินทวงศ์)	เขตเกษตรกรรมและที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี	คลองสามวา และหนองจอก
กลุ่ม กท10 (กลุ่มศรีนครินทร์)	เขตศูนย์ชุมชนชานเมืองรองรับสนามบิน ที่อยู่อาศัยรองรับ แรงงาน	ประเวศ มีนบุรี ลาดกระบัง
กลุ่ม กท11 (กลุ่มมหาสวัสดิ์)	เขตศูนย์ชุมชนชานเมืองรองรับสนามบิน ที่อยู่อาศัยรองรับ แรงงาน	ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางแค หนองแขม
กลุ่ม กท12 (กลุ่มสนามชัย)	เขตเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	บางขุนเทียน บางบอน ทุ่งครุ

ที่มา: สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2547

ภาพที่ 2.2

แผนที่แสดงแบ่งกลุ่มเขตตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่

ที่มา: สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2548

ตารางที่ 2.3

ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละกลุ่มเขตตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่

ชื่อกลุ่มเขต	จำนวนประชากร (คน)	พื้นที่ (ตร.กม.)	ความหนาแน่น (คนต่อตร.กม.)
กลุ่ม กท1 (กลุ่มรัตนโกสินทร์)	295,028	19.548	15,092.49
กลุ่ม กท2 (กลุ่มลุมพินี)	268,695	35.796	7,506.29
กลุ่ม กท3 (กลุ่มวิภาวดี)	687,307	84.561	8,127.97
กลุ่ม กท4 (กลุ่มเจ้าพระยา)	495,534	73.352	6,755.56
กลุ่ม กท5 (กลุ่มกรุงธนบุรี)	319,794	44.086	7,253.87
กลุ่ม กท6 (กลุ่มตากสิน)	391,511	59.881	6,538.15
กลุ่ม กท7 (กลุ่มพระนครเหนือ)	715,071	168.239	4,250.33
กลุ่ม กท8 (กลุ่มบวรพา)	660,052	150.181	4,395.04
กลุ่ม กท9 (กลุ่มสุวินทวงศ์)	237,025	346.947	683.17
กลุ่ม กท10 (กลุ่มศรีนครินทร์)	380,464	239.994	1,585.31
กลุ่ม กท11 (กลุ่มมหาสวัสดิ์)	472,560	159.979	2,953.89
กลุ่ม กท12 (กลุ่มสนามชัย)	317,878	186.173	1,707.43

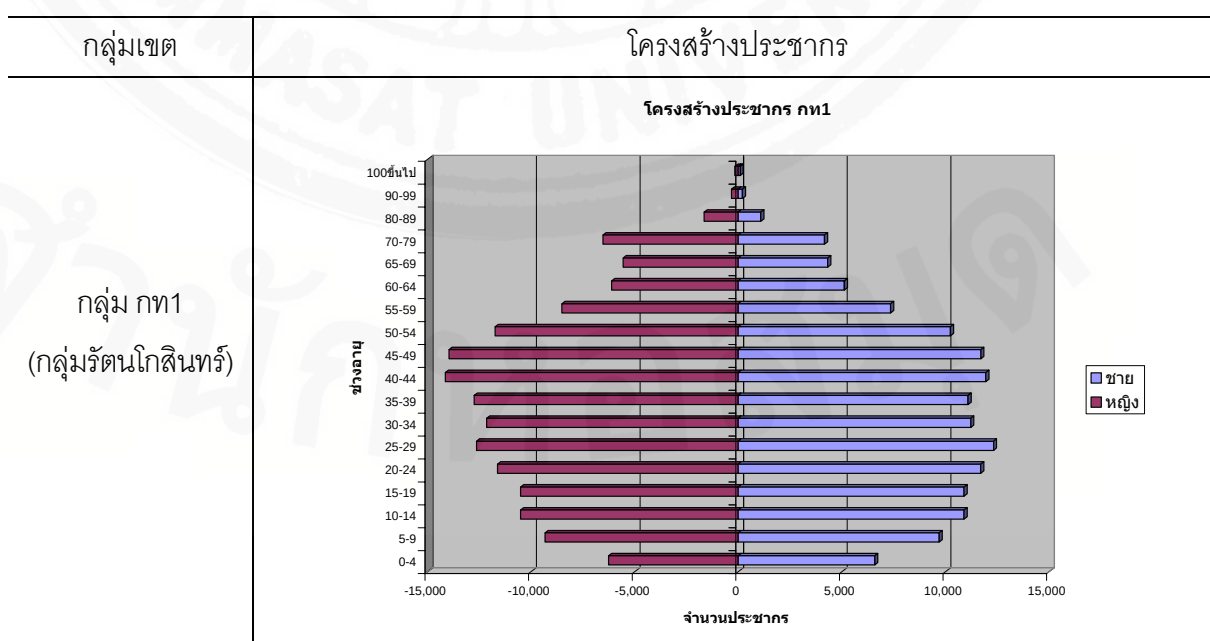
ที่มา: สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2547

2. โครงสร้างประชากรในแต่ละกลุ่มเขตตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมื่องน่าอยู่ จากสถิติประชากรประจำปี 2547 โดยแบ่งอายุทั้งหมดออกเป็น 18 ช่วงอายุ แต่ละช่วงอายุห่างกัน 5 ปี ยกเว้นในช่วงอายุที่มากกว่า 70 ปีขึ้นไป แต่ละช่วงอายุห่างกัน 10 ปีต่อช่วงอายุ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิโครงสร้างประชากรได้ดังตารางที่ 2.4 ดังนี้

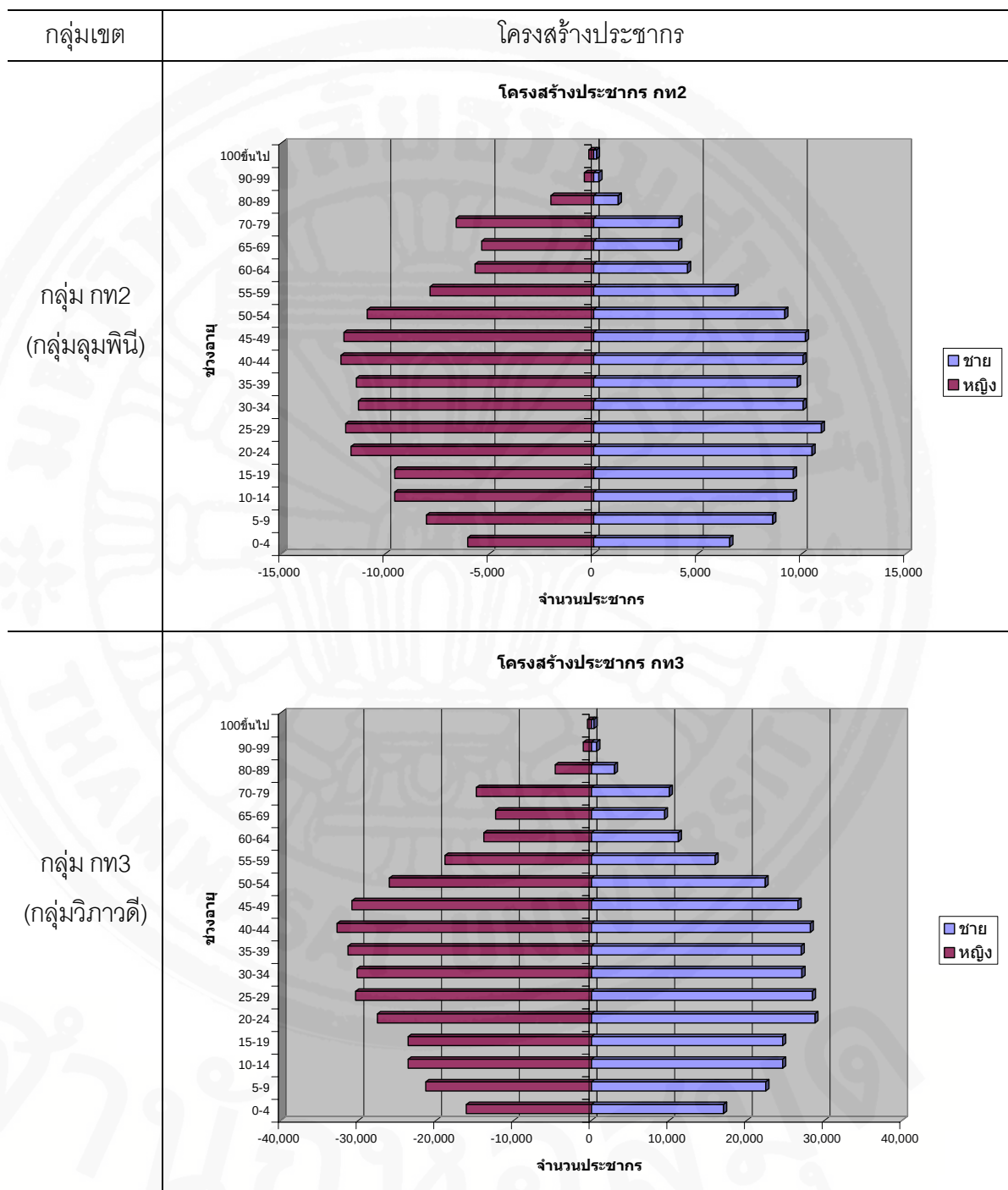
จากการศึกษาโครงสร้างประชากรในกรุงเทพมหานครโดยรวมสามารถสรุปได้ว่า จำนวนประชากรเพศหญิงมีมากกว่าเพศชาย และประชากรส่วนใหญ่อยู่ที่อายุประมาณ 25 ถึง 50 ปี ส่วนอัตราการเกิดของประชากรมีอัตราที่น้อยลงในกลุ่มเขตตามแผนพัฒนาที่ 1 ถึงกลุ่มที่ 8 โดยในกลุ่มที่ 9 (กลุ่มสุวินทวงศ์) ถึงกลุ่มเขตที่ 12 (กลุ่มสนามชัย มีจำนวนการเกิดของประชากรมากขึ้นมากกว่าเมื่อ 10 ปีที่แล้ว หรือสามารถมองได้อีกอย่างหนึ่งว่าพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานครมีอัตราการเกิดน้อยกว่าพื้นที่ชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร เนื่องมาจากประโยชน์การใช้ที่ดิน ที่กำหนดให้พื้นที่ชั้นในเป็นเขตเศรษฐกิจ อนุรักษ์และสถานที่ราชการส่งผลให้มีอัตราการเกิดที่น้อยลง เป็นต้น โดยอัตราการเกิดของประชากรมากที่สุดอยู่ในกลุ่มเขตที่ 7 (กลุ่มพระนครเหนือ) รองลงมาเป็นกลุ่มเขตที่ 3 (กลุ่มวิภาวดี) และ กลุ่มที่ 8 (กลุ่มบุรพา) ตามลำดับ โดยกลุ่มที่มีประชากรน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ 9 (กลุ่มสุวินทวงศ์) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 2 (กลุ่มลุมพินี) และกลุ่มที่ 1 (กลุ่มรัตนโกสินทร์) ตามลำดับ สามารถสรุปโครงสร้างประชากรของแต่ละกลุ่มแผนพัฒนาของกรุงเทพมหานครสู่เมื่องน่าอยู่ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.4

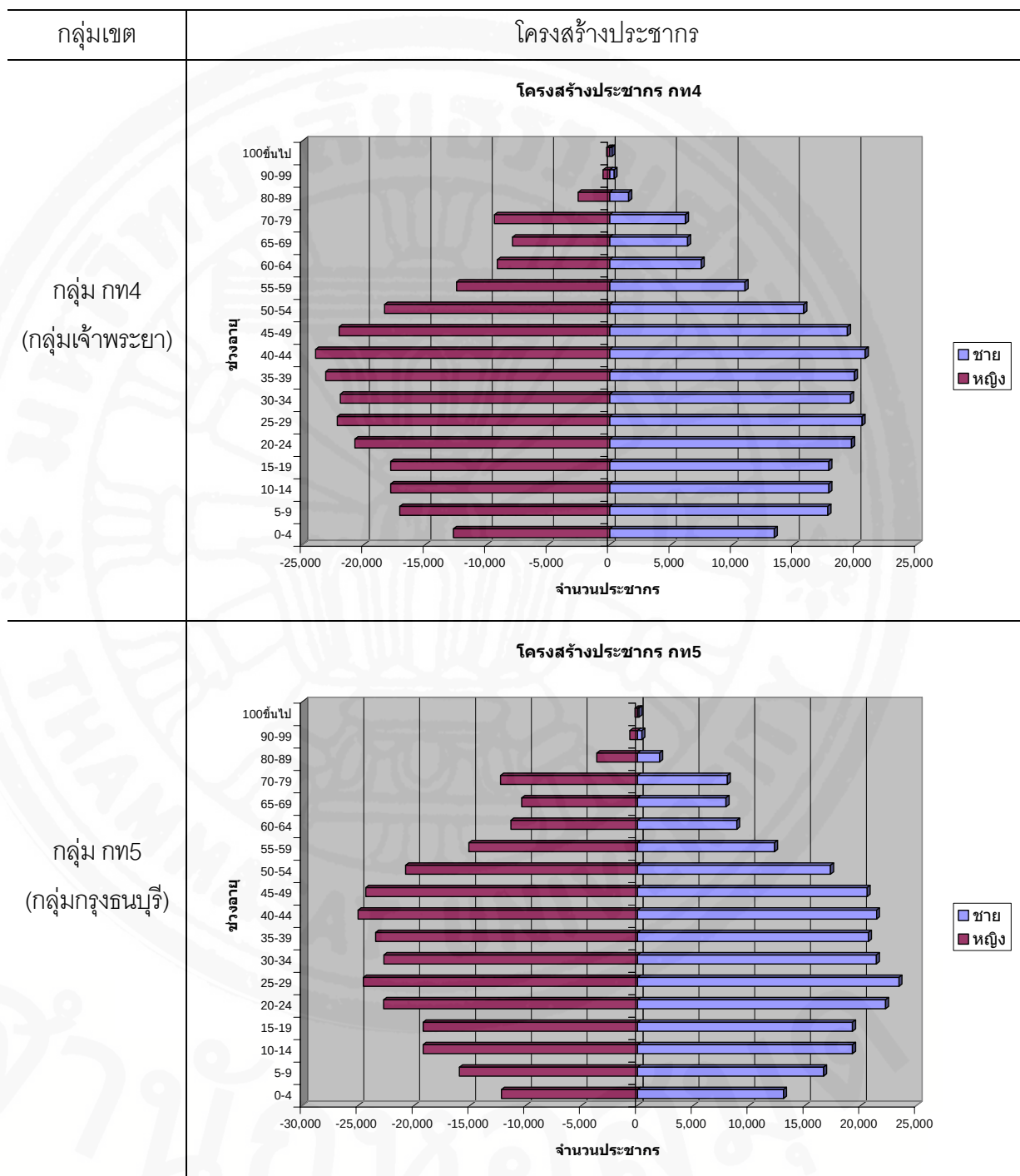
โครงสร้างประชากรในแต่ละกลุ่มเขตตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมื่องน่าอยู่

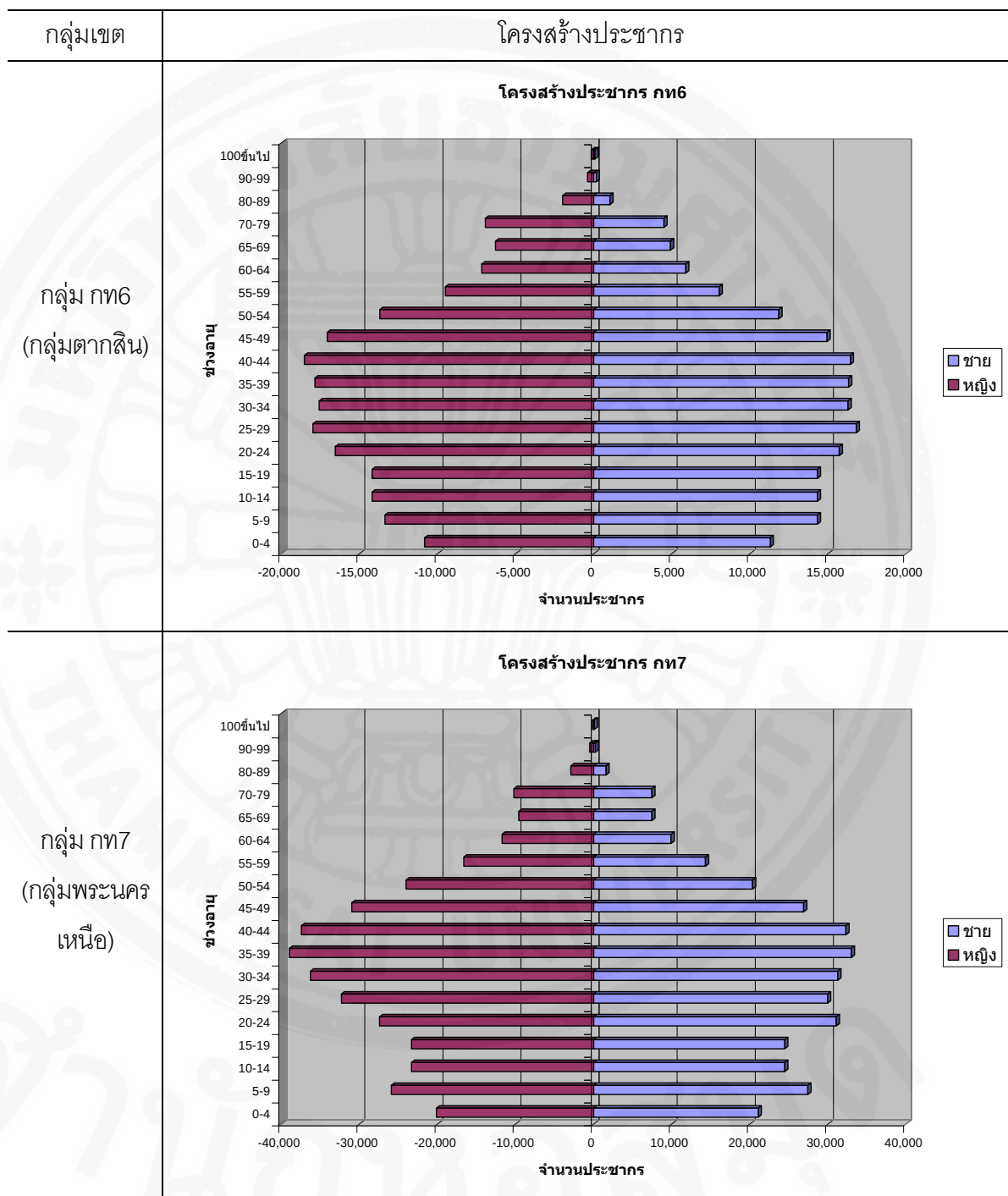
ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

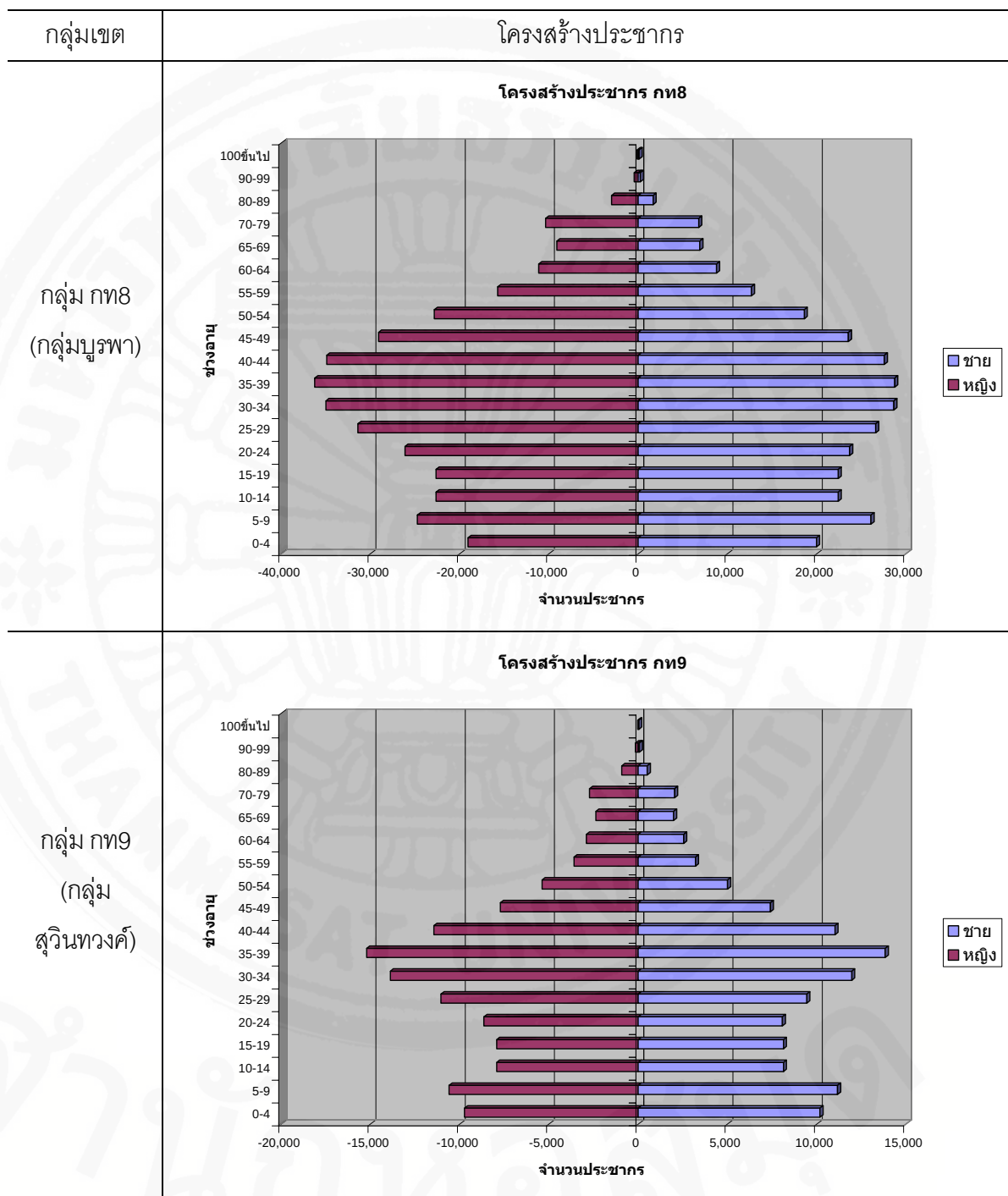
ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

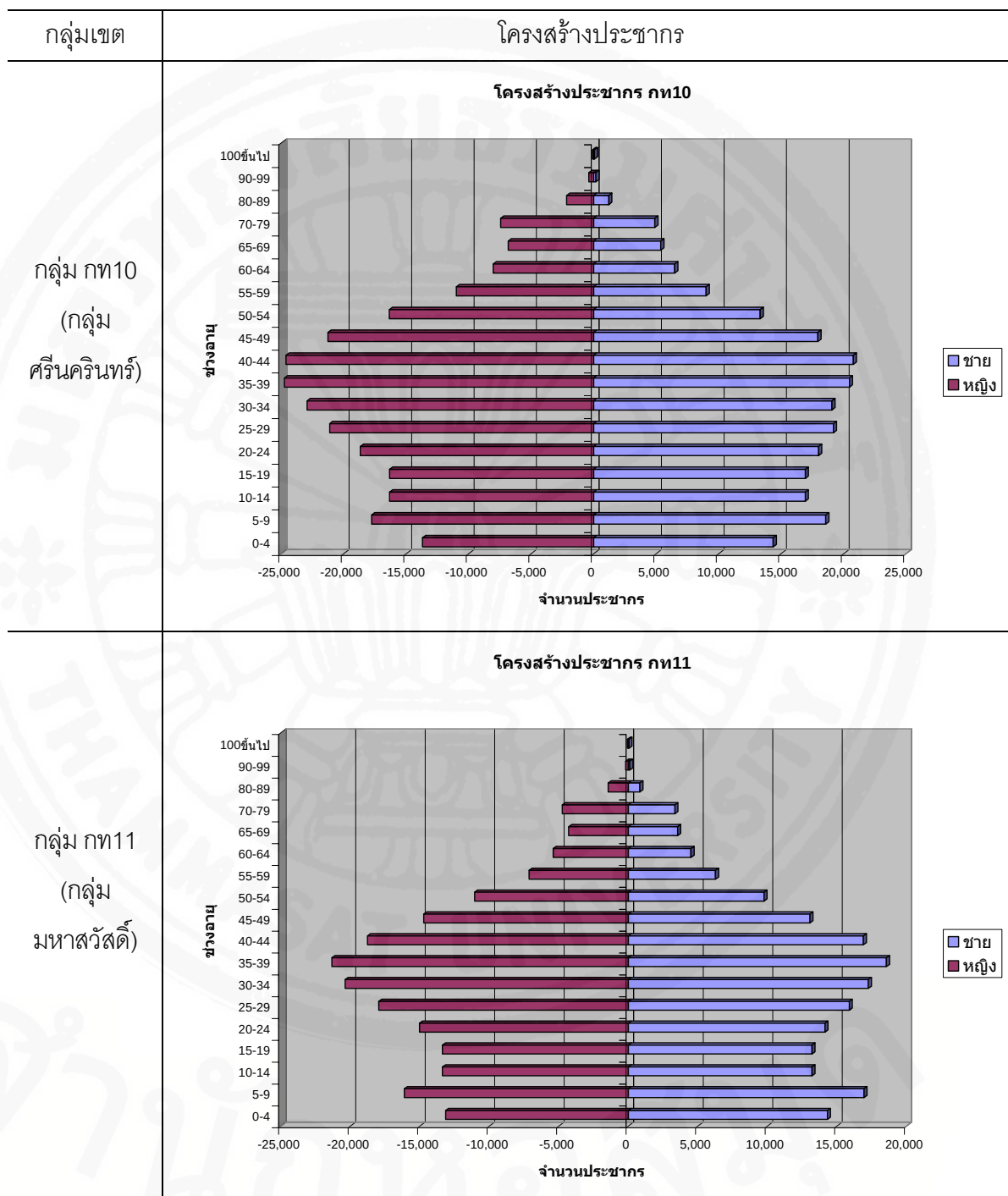
ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

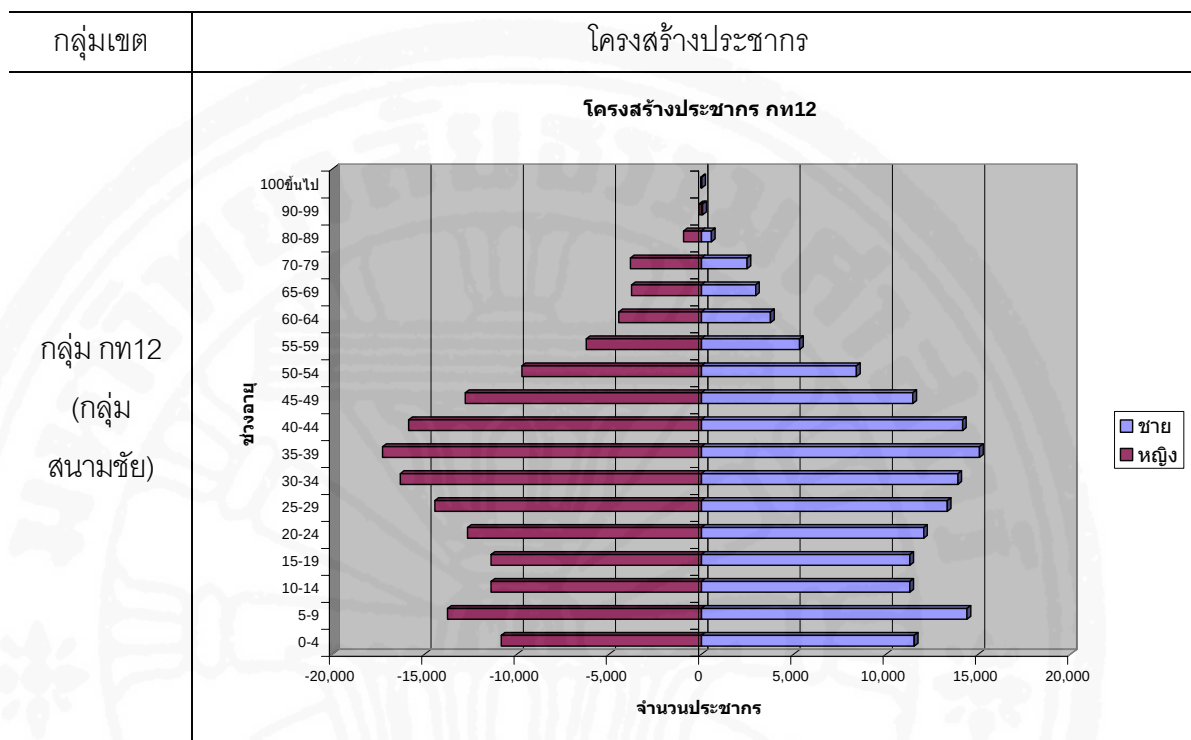
ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

1) กลุ่มที่ 1 (กลุ่มรัตนโกสินทร์) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดเนื่องจากเป็นชุมชนเมืองเก่าเพื่อการอนุรักษ์ และเป็นเขตพื้นที่ราชการ ส่งผลให้ประชากรในพื้นที่นี้ไม่สามารถขยายตัวได้ มักเป็นครอบครัวที่มีที่อยู่ในพื้นที่อยู่เดิม อายุประชากรส่วนใหญ่จึงอยู่ในช่วงอายุ 40-45 ปี และมีอัตราการเกิดต่ำ ลักษณะการอยู่เป็นชุมชนหนาแน่นมาก เนื่องจากมีพื้นที่น้อยที่สุด

2) กลุ่มที่ 2 (กลุ่มลุมพินี) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นปานกลาง เป็นเขตใจกลางเมือง มีการคมนาคมที่สะดวก ประชากรส่วนมากอยู่ในวัยทำงานและมีอัตราการเกิดต่ำ มีประชากรในพื้นที่น้อยเนื่องจากเป็นย่านพาณิชยกรรม โดยประชากรในกลุ่มนี้อยู่รวมกันเป็นชุมชนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก

3) กลุ่มที่ 3 (กลุ่มวิภาวดี) กลุ่มนี้มีความหนาแน่นปานกลางโดยจำนวนประชากรอยู่ในพื้นที่มาก โครงสร้างประชากรอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงานในช่วง 20 ถึง 50 ปี และมีอัตราการเกิดต่ำ โดยการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นที่พักอาศัยหนาแน่น

4) กลุ่มที่ 4 (กลุ่มเจ้าพระยา) กลุ่มนี้มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง โดยมีจำนวนประชากรในพื้นที่ปานกลางแต่มีขนาดพื้นที่เล็ก ลักษณะของชุมชนมีความหนาแน่นมาก

และปานกลาง โครงสร้างประชากรอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงานมีมากในช่วง 20 ถึง 50 ปี และมีอัตราการเกิดต่ำ

5) กลุ่มที่ 5 (กลุ่มกรุงธนบุรี) กลุ่มนี้มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง มีจำนวนประชากรอยู่ในพื้นที่ปานกลาง แต่พื้นที่มีขนาดเล็ก ลักษณะของชุมชนมีความหนาแน่นมากและปานกลาง อายุของประชากรส่วนมากอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงานคือ ช่วง 20 ถึง 50 ปี และมีอัตราการเกิดต่ำ

6) กลุ่มที่ 6 (กลุ่มตากสิน) กลุ่มนี้มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง โดยมีจำนวนประชากรอยู่ในพื้นที่ปานกลาง แต่พื้นที่ในกลุ่มเขตเล็ก ลักษณะของชุมชนมีความหนาแน่นปานกลาง อายุของประชากรส่วนมากอยู่ในวัยช่วงวัยรุ่นและวัยทำงานคือ ช่วง 20 ถึง 50 ปี และมีอัตราการเกิดต่ำ

7) กลุ่มที่ 7 (กลุ่มพระนครเหนือ) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรน้อย โดยมีจำนวนประชากรอยู่ในพื้นที่มาก แต่พื้นที่ในกลุ่มเขตนี้มีขนาดใหญ่ ลักษณะของชุมชนเป็นที่พักอาศัยความหนาแน่นน้อย ลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรร มีอัตราการเกิดสูง โครงสร้างประชากรอยู่ในกลุ่มวัยทำงานโดยอยู่ในช่วง 30 ถึง 45 ปี

8) กลุ่มที่ 8 (กลุ่มบวรพา) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรน้อย มีจำนวนประชากรอยู่ในพื้นที่มาก แต่พื้นที่ในกลุ่มเขตนี้มีขนาดใหญ่ ลักษณะของชุมชนเป็นที่พักอาศัยความหนาแน่นน้อย ลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรร มีอัตราการเกิดสูง โครงสร้างประชากรอยู่ในช่วงกลุ่มวัยทำงานคือ อายุ 30 ถึง 45 ปี เป็นส่วนมากและเป็นเพศหญิงมากกว่า

9) กลุ่มที่ 9 (กลุ่มสุวินทวงศ์) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรอยู่น้อยที่สุด โดยช่วงอายุประชากรอยู่ในช่วง 35 ถึง 40 ปี มีอัตราการเกิดสูง มีพื้นที่มากแต่ลักษณะเป็นพื้นที่ทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่และเป็นพื้นที่ชุมชนหนาแน่นน้อย

10) กลุ่มที่ 10 (กลุ่มศรีนครินทร์) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรอยู่น้อยโดยพื้นที่ในกลุ่มนี้มีจำนวนประชากรอยู่น้อย และมีพื้นที่ขนาดใหญ่ ลักษณะเป็นชุมชนที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย และเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร มีอัตราการเกิดของประชากรมาก

11) กลุ่มที่ 11 (กลุ่มมหาสวัสดิ์) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรอยู่น้อยโดยพื้นที่ในกลุ่มนี้มีจำนวนประชากรอยู่มากและมีพื้นที่ขนาดใหญ่ลักษณะเป็นชุมชนที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย โดยมักมีลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรร และพื้นที่เพื่อการเกษตร มีอัตราการเกิดของประชากรมาก

12) กลุ่มที่ 12 (กลุ่มสนามชัย) เป็นกลุ่มที่มีความหนาแน่นของประชากรอยู่น้อย โดยพื้นที่ในกลุ่มนี้มีจำนวนประชากรอยู่มากและมีพื้นที่ขนาดใหญ่ลักษณะเป็นชุมชนที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย และมักมีลักษณะเป็นหมู่บ้านจัดสรรและพื้นที่เพื่อการเกษตร มีอัตราการเกิดของประชากรมาก

2.2 ลักษณะทางกายภาพและการบริหารจัดการศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานคร

2.4.1 ลักษณะทางกายภาพของศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจพื้นที่ในกรุงเทพมหานครพบว่า ศูนย์การกีฬาที่อยู่ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครนั้น มีทั้งหมด 4 หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา การกีฬาแห่งประเทศไทย และสำนักงานพัฒนากีฬาและนันทนาการ แต่ละหน่วยงานประกอบด้วยศูนย์การกีฬาและประวัติของแต่ละศูนย์การกีฬา ดังนี้

1. วัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร กองกีฬาในสังกัดสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว ดูแลศูนย์การกีฬาทั้งหมด 10 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์กีฬาประชาชนเวศน์ ศูนย์กีฬาอ่อนนุช ศูนย์กีฬาบางบอน ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ศูนย์กีฬามิตรไมตรี ศูนย์กีฬาวิชเชษฐาธิราช ศูนย์กีฬารามอินทรา ศูนย์กีฬาอารีย์สัมพันธ์ และศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย - ญี่ปุ่น)

1) ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ (ภาพที่ 2.3 และ 2.4) เดิมชื่อสนามกีฬาบางมด สังกัดกองนันทนาการ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ดำเนินการก่อสร้างตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ โดยทำการก่อสร้างในพื้นที่เดิมของสนามกีฬาบางมดโดยใช้ชื่อว่า โครงการก่อสร้างศูนย์เยาวชนบางมด และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์เยาวชนเฉลิมพระเกียรติ(บางมด)” เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2531 และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ” กองการกีฬา สำนักสวัสดิการสังคมเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2541 โดยมีสถานที่ตั้งอยู่ที่ บริเวณริมถนนพุทธบูชา แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ประเภทกีฬาที่เปิดให้บริการ ได้แก่ เทควันโด ปิงปอง แบดมินตัน ยูโด มวย ลีลาศ ว่ายน้ำ ฟุตบอล เทนนิส แอโรบิก

2) ศูนย์กีฬาประชาชนเวศน์ (ภาพที่ 2.5 และ 2.6) ตั้งอยู่ที่บริเวณถนนเทศบาลนฤมาล แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ประเภทกีฬาที่เปิดให้บริการ ว่ายน้ำ

แบดมินตัน แอโรบิค เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย เทเบิลเทนนิส เทควันโด ลีลาศ ฟุตบอล กรีฑา
เปตอง เซปักตะกร้อ บาสเกตบอล 3 คน

ภาพที่ 2.3

ภาพถ่ายทางอากาศศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ

ที่มา: Google Inc., 2005.

ภาพที่ 2.4

ผังบริเวณศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ

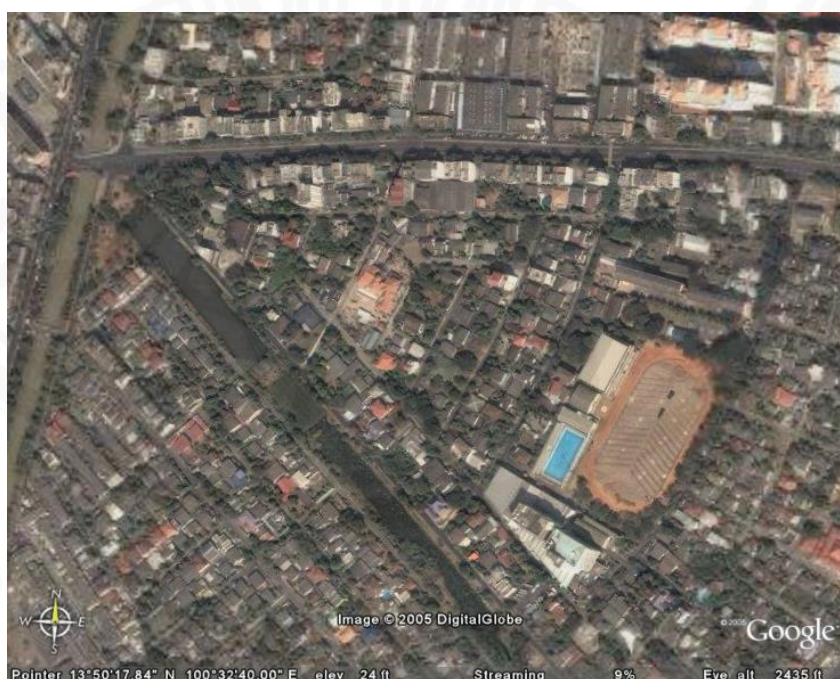

3) ศูนย์กีฬาอ่อนนุช (ภาพที่ 2.7 และ 2.8) เริ่มต้นจากเดิมเป็นศูนย์เยาวชนวัดปทุมคงคา ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 ได้ย้ายพื้นที่ไปยังบริเวณหมู่บ้านเสรีอ่อนนุช โดยเริ่มจากการสร้างพื้นที่การก่อสร้างอาคารที่ทำการจำนวน 1 หลัง 4 ชั้น แล้วพัฒนามาเรื่อย ๆ จนในปี พ.ศ. 2540 ได้เปลี่ยนฐานะเป็นศูนย์กีฬา มีที่ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านเสรีอ่อนนุช 70/1 แขวงประเวศ เขตประเวศ ประเภทของกิจกรรมที่เปิดให้บริการ วิ่ง-เดินเพื่อสุขภาพ วอลเลย์บอล บาสเกตบอล ฟุตบอล ฟุตซอล เซปักตะกร้อ เปตอง สร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย และแบดมินตัน แอโรบิก ว่ายน้ำ เทนนิส

4) ศูนย์กีฬาบางบอน (ภาพที่ 2.9) เป็นศูนย์กีฬาที่ได้รับพื้นที่จากการบริจาคของเอกชน คือ นางไพฑูรย์กระจ่างศิลป์ เพื่อสร้างสนามกีฬา โดยใช้ชื่อว่า “สนามกีฬาบางขุนเทียน” ในปี 2542 ได้เป็นชื่อเป็น “ศูนย์ฝึกกีฬาบางบอน (ไพฑูรย์ กระจ่าง-ศิลป์) ตั้งอยู่ที่ถนนเอกชัย ซอยเอกชัย 109 หมู่ที่ 5 แขวงบางบอน เขตบางบอน

ภาพที่ 2.5

ภาพถ่ายทางอากาศศูนย์กีฬาประชาชนเวิศ

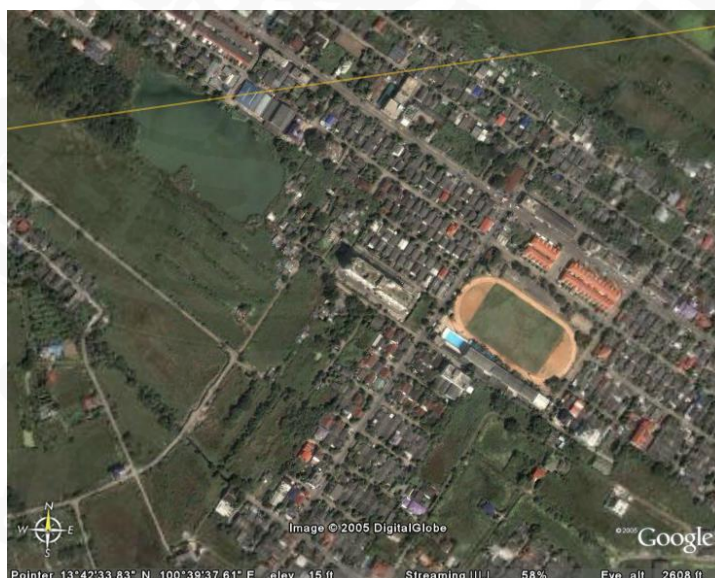

ที่มา: Google Inc, 2005.

ภาพที่ 2. 6
ผังบริเวณศูนย์กีฬาประชาชนเวศ

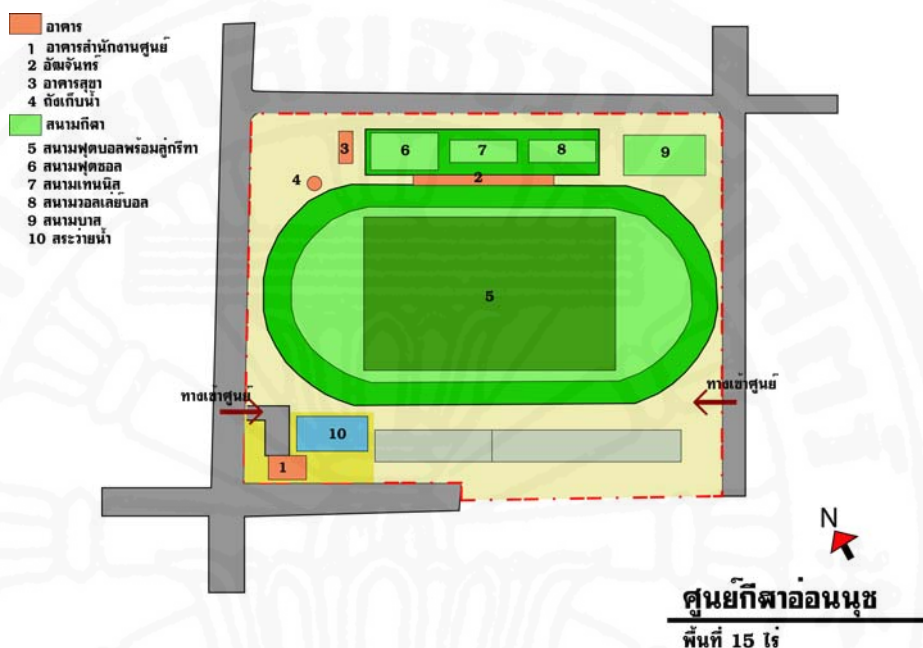

ภาพที่ 2. 7
ภาพถ่ายทางอากาศศูนย์กีฬาอ่อนนุช

ที่มา: Google Inc., 2005.

ภาพที่ 2. 8
ผังบริเวณอาคารศูนย์กีฬาอ่อนนุช

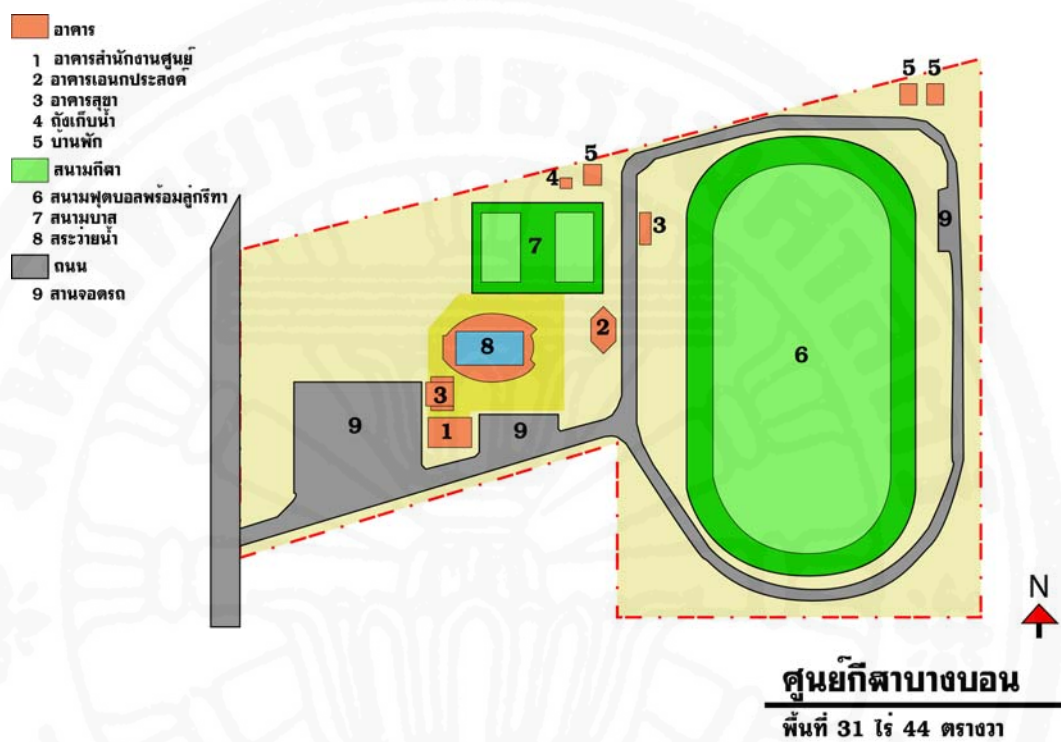

5) ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา เป็นศูนย์กีฬาที่กรุงเทพมหานคร โดยสำนักสวัสดิการสังคมจัดสร้างขึ้นใหม่ในที่ดินบริจาค จำนวน 48 ไร่ 69 ตารางวาในเขตมีนบุรีเพื่อให้เป็นสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน ตั้งอยู่บริเวณซอยวัดทองสัมฤทธิ์ ถนนสุวินทวงศ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ประเภทกีฬาที่เปิดให้บริการ ฟุตบอล ตะกร้อ เทควันโด บาสเกตบอล 3 คน เทเบิลเทนนิส ลีลาศ นาฏศิลป์ ศิลปะ คหกรรม แอโรบิค เสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย การแสดง พิธีภัณฑ์เด็ก ห้องสมุด การให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ศูนย์เด็กปฐมวัย

6) ศูนย์กีฬามิตรไมตรี (ภาพที่ 2.10) ตั้งอยู่บริเวณถนนมิตรไมตรี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ด้านหลังของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร และเป็นที่ตั้งของกองการกีฬากรุงเทพมหานคร ภายในศูนย์เปิดให้บริการกิจกรรม แอโรบิค ตะกร้อ จัดกิจกรรมบริเวณด้านหน้าอาคาร ส่วนกิจกรรมลีลาศ ยิมนาสติก จัดในอาคารกีฬาในร่ม

ภาพที่ 2. 9

ผังบริเวณอาคารศูนย์กีฬาบางบอน

ภาพที่ 2. 10

ภาพถ่ายภายในศูนย์กีฬามิตรไมตรี

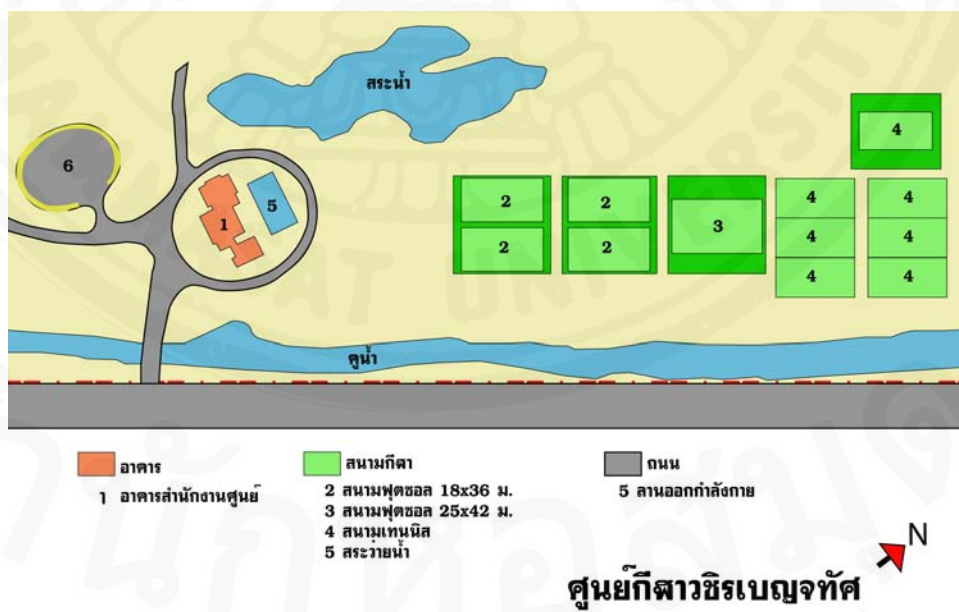
ที่มา: สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว, 2548.

7) ศูนย์กีฬาชาวชิรเบญจทัศ (ภาพที่ 2.11) เดิมเป็นพื้นที่ของสนามกอล์ฟของการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าวเพื่อกำหนดเป้าหมายให้เป็นสวนแห่งครอบครัวที่มีกิจกรรมนันทนาการสำหรับพักผ่อนของสมาชิกทุกวันในครอบครัว และให้ชื่ออย่างไม่เป็นทางการว่า สวนรถไฟ ต่อมาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ พระราชทานชื่อให้ใหม่เป็น “ชิรเบญจทัศ” ตั้งอยู่บริเวณถนนกำแพงเพชร 3 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร โดยมีกิจกรรมที่ให้บริการคือ แอโรบิค เรือใบ เรือคายัก ฟุตบอล เทนนิส เปตอง ตะกร้อ บาสเกตบอล ชีจ๊วยาน

8) ศูนย์กีฬารามอินทรา (ภาพที่ 2.12) ชื่อเดิมว่าสวนกุหลาบรามอินทรา เดิมเป็นที่ตั้งของโรงงานเก็บขยะมูลฝอย เมื่อโรงงานเก็บขยะมูลฝอยเลิกไป สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร ได้เข้าพัฒนาเพื่อเป็นสวนสาธารณะ และในปี 2546 ได้จัดตั้งให้เป็นศูนย์กีฬา ตั้งอยู่บริเวณถนนรามอินทรา ซอย 19 เขตบางเขน แขวงอนุสาวรีย์ กิจกรรมที่ให้บริการคือ ฟุตบอล ฟุตซอล บาสเกตบอล เซปักตะกร้อ แบดมินตัน เปตอง เดินวิ่งเพื่อสุขภาพ วายน้ำ จักรยานภูเขา แอโรบิค ลอนเทนนิส วอลเลย์บอล ฟิตเนส เทเบิลเทนนิส

ภาพที่ 2. 11

ผังบริเวณศูนย์กีฬาาวิชิรเบญจทัต

ภาพที่ 2. 12

ผังบริเวณอาคารศูนย์กีฬาอารัมอินทรา

9) ศูนย์กีฬาอารัมอินทรา กรมประชาสัมพันธ์ ได้ขออนุเคราะห์ให้สำนักงานสวนสาธารณะออกแบบปรับปรุงพื้นที่ว่างเปล่าในบริเวณกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานใกล้เคียงและประชาชนทั่วไปให้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนและลานกีฬา ต่อมาทางสำนักงานได้อนุญาตให้อยู่ในความดูแลของกองกีฬา โดยให้ชื่อว่าศูนย์กีฬาอารัมอินทรา

10) ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) (ภาพที่ 2.13 และ 2.14) เนื่องจากภาวะที่กรุงเทพฯ ได้มีการจัดงานฉลองครบรอบ 200 ปี ของกรุงรัตนโกสินทร์ ทางรัฐบาลญี่ปุ่นมีความประสงค์ที่จะสร้างถาวรวัตถุให้กับทางกรุงเทพมหานคร โดยใช้พื้นที่บริเวณสนามกีฬา ดินแดง ถนนโรงปู้ โดยลงนามสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2522 ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้มอบเงินในการก่อสร้างให้ 252 ล้านบาท และรวมกับงบประมาณของกรุงเทพมหานครเองรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 300 ล้านบาท และได้ตั้งชื่อว่า ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) โดยมีกิจกรรมที่เปิดให้บริการ ดังนี้ ว่ายน้ำ เพาะกาย เปตอง โยคะ เซปักตะกร้อ บันจี้ลัด กรวย – กรวยบอง เคนโด คาราเต้ เทควันโด แบดมินตัน ลีลาศ มวยไทย มวยสากล เทเบิลเทนนิส ไคโด ยูโด ไทยยูทาร์ท ฟิตเนส แอโรบิค ฟุตบอล กรีฑา เทนนิส วอลเลย์บอล บาสเกตบอล สควอช หมากกระดาน บาสเกตบอล 3 คน และ สนามเด็กเล่น

ภาพที่ 2. 13

ภาพถ่ายทางอากาศศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) และศูนย์กีฬามิตรไมตรี

ที่มา: Google Inc., 2005.

ภาพที่ 2. 14

ผังบริเวณศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น)

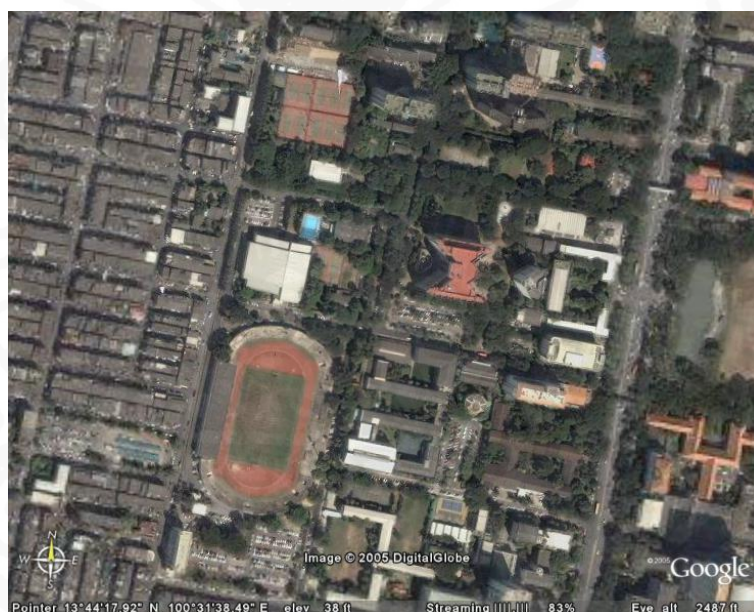
2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้วิจัยทำการศึกษาใน 2 มหาวิทยาลัยที่สามารถให้บุคคลภายนอกเป็นสมาชิกและเล่นกีฬาโดยใช้สถานที่ของทางมหาวิทยาลัยได้ คือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีจำนวนผู้เข้าใช้บริการประมาณ 394,953 ครั้งต่อเดือน

1) ศูนย์กีฬาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ภาพที่ 2.15) ตั้งอยู่ที่ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยอาคาร ทั้งหมด 6 อาคาร คือ อาคาร สนามกีฬาในร่ม สนามกีฬาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนามเทนนิส สระว่ายน้ำ 25 เมตร สระ ว่ายน้ำ 50 เมตร ห้องออกกำลังกาย สนามกีฬาในร่ม 2 พื้นที่ โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อวัน เท่ากับ 13,457 คน และมีพื้นที่ประมาณ 71,990 ตารางเมตร

ภาพที่ 2.15

ภาพถ่ายทางอากาศของศูนย์กีฬาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

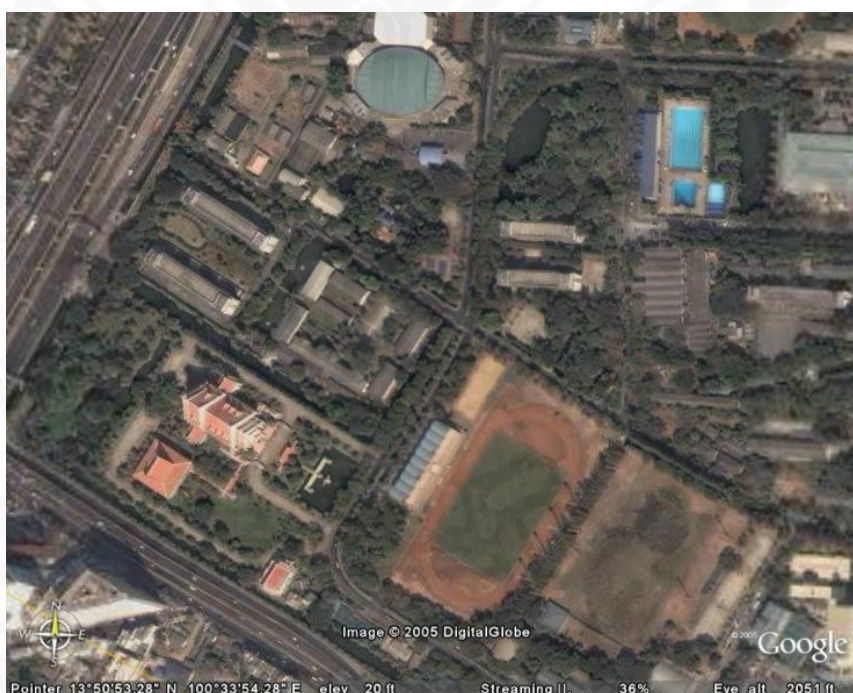
ที่มา: Google Inc, 2005.

2) ศูนย์กีฬามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ภาพที่ 2.16) ตั้งอยู่ที่ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยเกิดจากเจตนารมณ์ที่ต้องการให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบทางการกีฬาโดยตรง มีพัฒนาการมาจากการยกระดับงานกีฬา ซึ่งเดิมเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดกองกิจการนิสิต โดยรวมอาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ และสระว่ายน้ำจุฬาภรณ์วิทยาลัยลักษณะให้มาอยู่ภายใต้โครงการนี้ ใน พ.ศ. 2538 ได้ผ่านความเห็นชอบในที่ประชุมคณบดี ให้

เป็นโครงการจัดตั้งสำนักการกีฬาซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับสำนักและได้รับอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมทั้งได้รับความเห็นชอบให้บรรจุเพิ่มในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ประกาศจัดตั้งโครงการจัดตั้งสำนักการกีฬาขึ้น ตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน 2538 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการประกาศแบ่งส่วนราชการ โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการ เฉลี่ยคนต่อเดือนเท่ากับ 1,623 คน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 120,414 ตารางเมตร

ภาพที่ 2. 16

ภาพถ่ายทางอากาศของศูนย์กีฬามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่มา: Google Inc, 2005.

3. การกีฬาแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยทำการศึกษาศูนย์กีฬา 1 แห่งคือ สนามกีฬาหัวหมาก (ภาพที่ 2.17) ตั้งอยู่ที่ ถนนรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพมหานคร สร้างขึ้นเพื่อจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขัน โดยมี อินเดอร์สเตเดียม สนามยิมเนซียม อาคารเวโลโดรอมสำหรับแข่งขันจักรยาน อาคารราชมังคลากีฬาสถาน เป็นสนามฟุตบอลและสนามกรีฑาที่มีความจุมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีขนาดความจุ

80,000 ที่นั่ง และสระว่ายน้ำและกระโดดน้ำ สามารถจุผู้ชมได้สูงสุด 15,000 คน แล้วยังมีศูนย์ฝึกกีฬาในร่มและศูนย์ฝึกกีฬาเพื่อการแข่งขัน โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการ 22,135 คนต่อเดือน

ภาพที่ 2. 17

ภาพถ่ายทางอากาศสนามกีฬาหัวหมาก

ที่มา: Google Inc., 2005.

4. สำนักงานพัฒนากีฬาและนันทนาการ ผู้วิจัยทำการศึกษาศูนย์กีฬา 1 แห่ง คือ สนามกีฬาแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่ ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยภายใน สนามกีฬาแห่งชาติ (ภาพที่ 2.18) ประกอบด้วยพื้นที่เล่นกีฬาทั้งหมด อาคารกีฬานิมิตร์บุตร สำหรับฝึกสอนกีฬา เช่น เทเบิลเทนนิส มวยไทย มวยสากล ยิมนาสติกลีลาและยิมนาสติกเด็กเล็ก แบดมินตัน นอกจากนี้ยังมีอาคารจันทน์ยิ่งยงไว้สำหรับฝึกสอนกีฬา ไว้สำหรับเล่น บาสเกตบอล วอลเลย์บอล และเซปักตะกร้อ สนามเทนนิส 10 สนาม ไว้สำหรับฝึกสอนเทนนิส และเล่นออกกำลังกาย มีลานอเนกประสงค์ ไว้เพื่อ การเล่นสเก็ตบอร์ด ฟุตบอล และฝึกสอนฟุตซอล รวมทั้งมี สนาม 200 เมตร สนามจันดาร์กษ์ สนามเทพหัสดิน สนามศุภชลาศัย และยิมเนเซียม 3 ซึ่งสนามกีฬาแห่งชาติทั้งหมดมีจำนวนผู้ใช้บริการรวมทั้งสิ้น 27,955 คนต่อเดือน

ภาพที่ 2. 18

ภาพถ่ายทางอากาศสนามกีฬาแห่งชาติ

ที่มา: Google Inc., 2005.

2.4.2 กิจกรรมภายในศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจลักษณะการจัดกิจกรรมและจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานครในเรื่องของกิจกรรมกีฬา ใน 4 หน่วยงาน

1. สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร มีศูนย์กีฬา ที่อยู่ภายใต้การดูแลอยู่ 10 ศูนย์การกีฬา สามารถแบ่งกิจกรรมได้ดังตารางที่ 2.5 จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมกีฬาที่มีคนสนใจเข้าร่วมมากที่สุดคือ กีฬาฟุตบอล รองลงมา เป็นการออกกำลังกาย เดิน วิ่งเพื่อสุขภาพ และว่ายน้ำ ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่มีคนเข้าร่วมกิจกรรม น้อยที่สุดคือ กีฬามวย เปตอง และเทนนิส ตามลำดับ

ตารางที่ 2.5

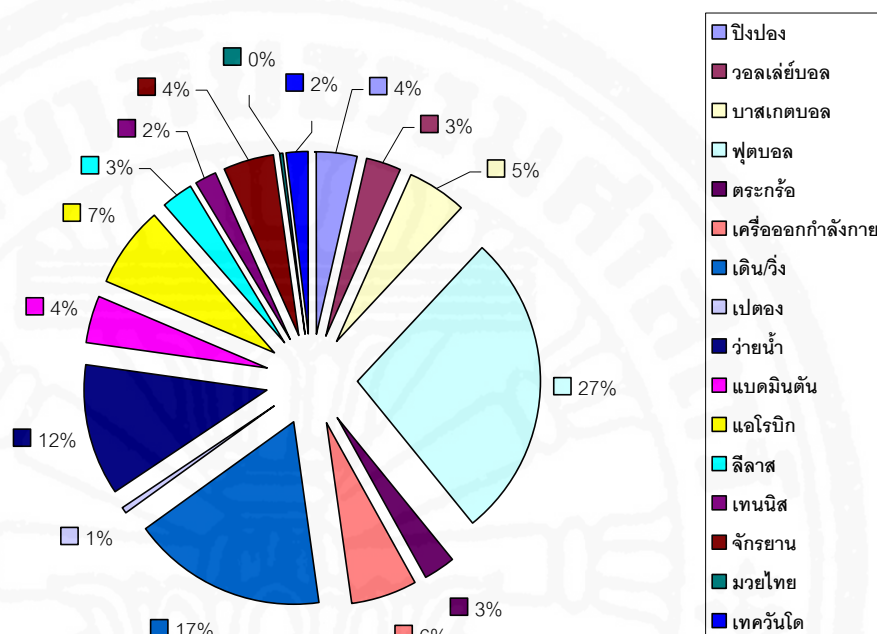
กิจกรรมในศูนย์กีฬาสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร

กิจกรรมกีฬา	ชื่อศูนย์การกีฬา									
	เฉลิมพระเกียรติ(บางมด)	บางบอน (ไพฑูรย์ กระแจะศิลป์)	อ่อนนุช	ประเวศนิยม	เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา	วชิรเบญจทัศ	มิตรไมตรี	รามอินทรา	อารีย์สัมพันธ์	ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย - ญี่ปุ่น)
เทเบิลเทนนิส	✓	✓		✓	✓			✓		✓
บาสเกตบอล	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	
วอลเลย์บอล	✓	✓	✓	✓	✓					✓
ฟุตบอล ฟุตซอล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ตะกร้อ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
เครื่องออกกำลังกาย	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓
เดิน วิ่งเพื่อสุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เปตอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
ว่ายน้ำ	✓		✓	✓	✓			✓		✓
แบดมินตัน	✓	✓	✓	✓				✓		✓
แอโรบิค	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
ลีลาศ	✓			✓						✓
เทนนิส	✓					✓	✓		✓	✓
จักรยาน						✓	✓	✓		✓
มวยไทย มวยสากล	✓		✓		✓					✓
เทควันโด	✓		✓	✓	✓					✓

ที่มา : สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว, 2548.

ภาพที่ 2.19

แผนภูมิแสดงอัตราส่วนผู้ใช้บริการในศูนย์กีฬาแยกตามชนิดกีฬา ประจำเดือนตุลาคม 2547

ที่มา : สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว, 2548.

2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในศูนย์กีฬาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์กีฬามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีกิจกรรม พบว่าผู้ใช้บริการนิยมมาใช้บริการ ฟิตเนส ว่ายน้ำ แอโรบิก ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 2.6

กิจกรรมในสถานที่ออกกำลังกายในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ชื่อศูนย์กีฬา	กิจกรรม
ศูนย์กีฬาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	แบดมินตัน เทเบิลเทนนิส ตะกร้อ บาสเกตบอล วอลเลย์บอล ยูโด มวย ยิมนาสติก สนามฟุตบอล ลู่วิ่ง สระว่ายน้ำ เทนนิส และห้องออกกำลังกาย
ศูนย์กีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ห้องออกกำลังกาย เทนนิส สนามแบดมินตัน แอโรบิก โยคะ เทควันโด ฟุตบอล เดิน วิ่งเพื่อสุขภาพ

3. การกีฬาแห่งประเทศไทย มีศูนย์ฝึกกีฬา ภายในสนามกีฬาหัวหมากโดยเปิดให้บริการกิจกรรมกีฬาดังนี้ แบดมินตัน บาสเกตบอล ยูโด มวยสากล มวยไทย เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล ยิมนาสติก ยกน้ำหนัก ฟุตบอล วูตวูต เทนนิส แอโรบิก จากการสำรวจและเก็บข้อมูล สามารถสรุปได้ว่า วูตวูตเป็นกิจกรรมที่มีคนเข้าร่วมมากที่สุดรองลงมาเป็นกิจกรรม ฟุตบอล ส่วนกีฬาที่มีคนสนใจน้อย คือมวยสากล เทนนิส และยกน้ำหนัก รองลงมาเป็น วอลเลย์บอล

4. สำนักงานพัฒนากีฬาและนันทนาการ โดยมีสถานที่ออกกำลังกายคือ สนามกีฬาแห่งชาติ มีกีฬาที่เปิดให้บริการคือ เทเบิลเทนนิส มวยไทย มวยสากล ยิมนาสติกลีลาและยิมนาสติกเด็กเล็ก แบดมินตัน บาสเกตบอล วอลเลย์บอล เซปักตะกร้อ สนามเทนนิส การเล่นสเกตบอร์ด และฟุตบอล และฝึกสอนฟุตซอล

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมของของศูนย์การกีฬา ในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปเป็น ที่ตั้ง ขนาด และจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการได้ในแต่ละศูนย์การกีฬา แบ่งตามกลุ่มเขตตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร สู่เมืองน่าอยู่ (ตารางที่ 2.7)

ตารางที่ 2.7

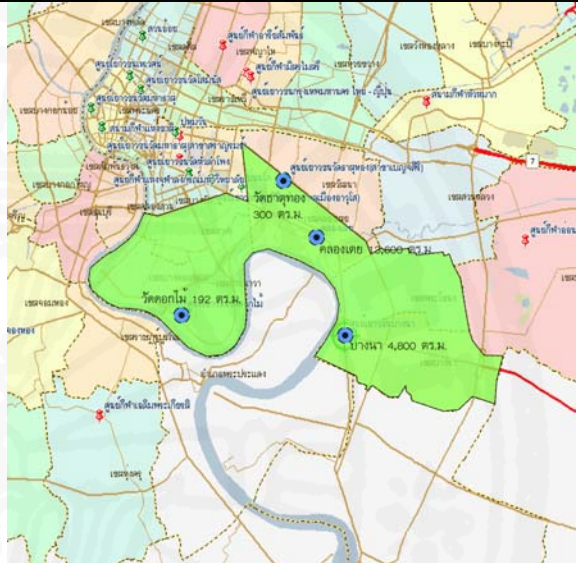
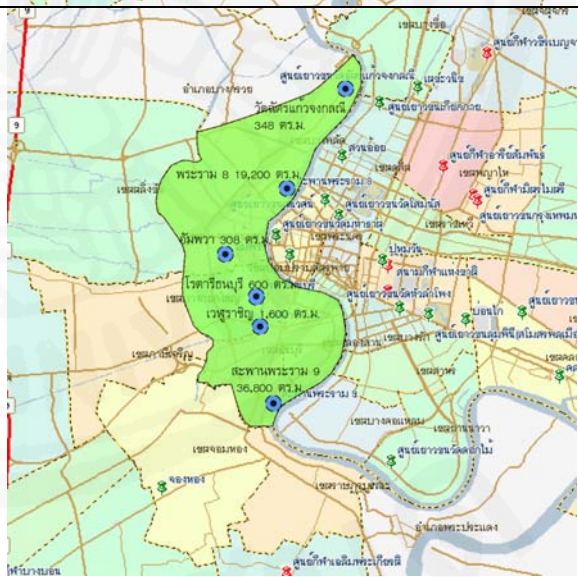
สรุปที่ตั้ง ขนาด และจำนวนผู้ใช้บริการของศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานครแต่ละกลุ่มเขต
ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่

กลุ่มเขต	ขนาดของ ศูนย์ (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ใช้บริการ (คน)	ที่ตั้งศูนย์การกีฬา
กลุ่ม กท1 (กลุ่มรัตนโกสินทร์) ศูนย์เยาวชน	51,272	5,042	
- เกียกกาย	49,600	853	
- สวนอ้อย	1,200	780	
- เทเวศน์	212	2,151	
- วัดโสมนัส	100	1,390	
- วัดมหาธาตุ	160	2,019	

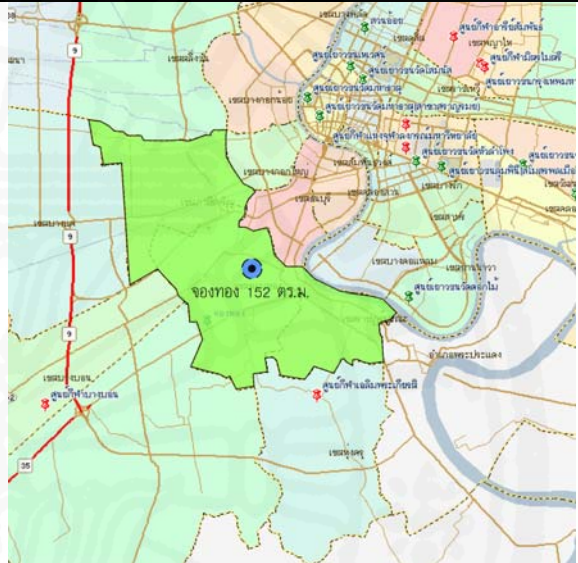
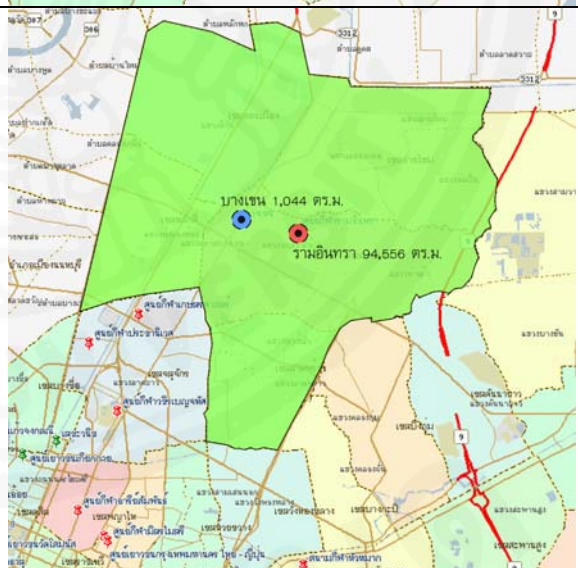
ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

กลุ่มเขต	ขนาดของ ศูนย์ (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ให้บริการ (คนต่อเดือน)	ที่ตั้งศูนย์การกีฬา
กลุ่มที่ กท2 (กลุ่มลุ่มพินี่) <u>ศูนย์กีฬา</u> - สนามกีฬา แห่งชาติ - ศูนย์กีฬาแห่ง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย <u>ศูนย์เยาวชน</u> - ปทุมวัน - วัดหัวลำโพง - บ่อนไก่ - ลุมพินี	279,202 192,271 71,991 1,600 48 9,792 3,200	64,999 27,955 24,445 426 118 1,069 6,806	
กลุ่ม กท3 (กลุ่มวิภาวดี) <u>ศูนย์กีฬา</u> - เกษตรศาสตร์ - ประชานิเวศ - อารีย์สัมพันธ์ - ศูนย์เยาวชน กรุงเทพ(ไทยญี่ปุ่น) และมิตรไมตรี - วชิรเบญจทัศ <u>ศูนย์เยาวชน</u> - เตชะวนิช	310,368 120,414 21,132 9,600 118,177 40,801 244	39,305 1,623 4,047 348 28,694 2,013 2,157	

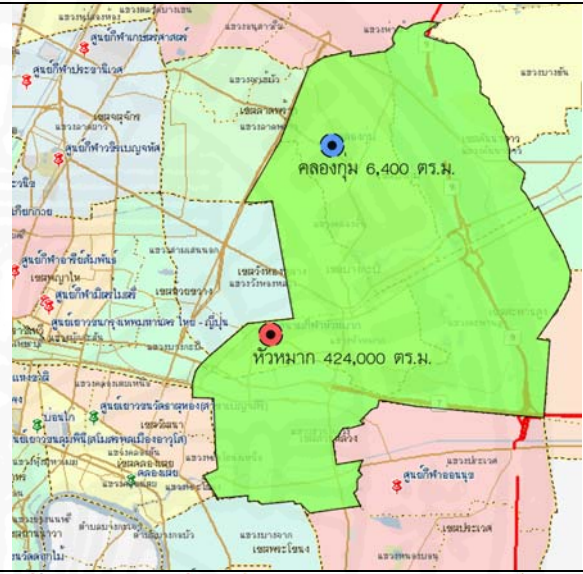
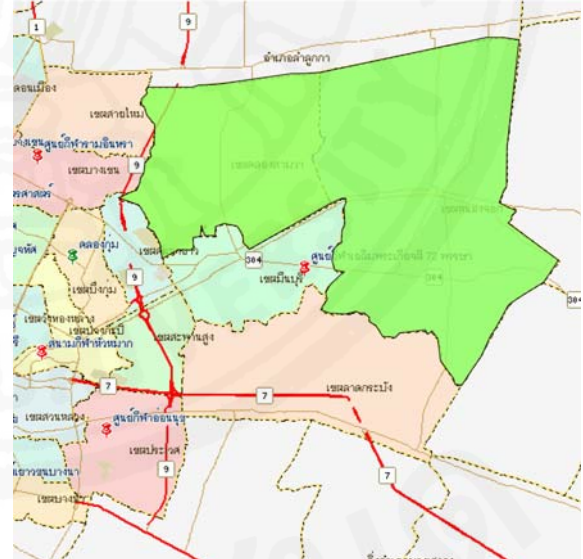
ตารางที่ 2.7(ต่อ)

กลุ่มเขต	ขนาดของศูนย์ (ตร.ม)	จำนวน ผู้ให้บริการ (คนต่อเดือน)	ที่ตั้งศูนย์การกีฬา
กลุ่ม กท4 (กลุ่มเจ้าพระยา) <u>ศูนย์เยาวชน</u> - วัดคอกไม้ - บางนา - คลองเตย - วัดธาตุทอง	18,592 192 4,800 13,600 300	6,909 657 1,599 698 4,180	
กลุ่ม กท5 (กลุ่มกรุงธนบุรี) <u>ศูนย์เยาวชน</u> - วัดฉัตรแก้วจ กรณี - พระราม 8 - พระราม 9 - โรตารีนบุรี - เวฬุราชิณ - อัมพวา	58,856 348 19,200 36,800 600 1,600 308	13,034 762 1,078 5,901 593 2,496 2,204	

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

กลุ่มเขต	ขนาดของศูนย์ (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ให้บริการ (คนต่อเดือน)	ที่ตั้งสถานที่ออกกำลังกาย
กลุ่ม กท6 (กลุ่มตากสิน) <u>ศูนย์เยาวชน</u> - จอมทอง	152	2,034	
	152	2,034	
กลุ่ม กท7 (กลุ่มพระนคร เหนือ) <u>ศูนย์กีฬา</u> - รามอินทรา <u>ศูนย์เยาวชน</u> - บางเขน	95,600	6,900	
	94,556	5,776	
	1,044	1,124	

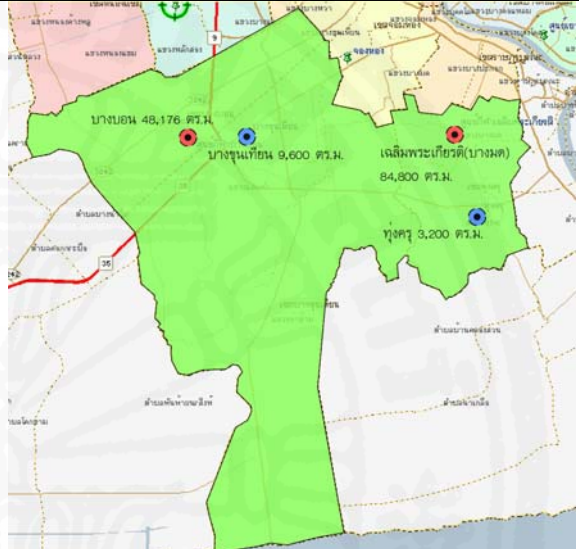
ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

กลุ่มเขต	ขนาดของ ศูนย์ (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ให้บริการ (คนต่อเดือน)	ที่ตั้งสถานที่ออกกำลังกาย
กลุ่ม กท8 (กลุ่มบูรพา) <u>ศูนย์กีฬา</u> - ห้วยหมาก <u>ศูนย์เยาวชน</u> - คลองกุ่ม	430,400 424,000 6,400	22,843 22,135 707	
กลุ่ม กท9 (กลุ่มสุวินทวงศ์)	0	0	

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

กลุ่มเขต	ขนาดของศูนย์ (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ให้บริการ (คนต่อเดือน)	ที่ตั้งสถานที่ออกกำลังกาย
กลุ่ม กท10 (กลุ่มศรีนครินทร์) <u>ศูนย์กีฬา</u> - เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา - อ่อนนุช <u>ศูนย์เยาวชน</u> - มินบุรี - ลาดกระบัง	105,876 77,076 24,000 2,400 2,400	3,625 1,282 1,220 466 657	
กลุ่ม กท11 (กลุ่มมหาสวัสดิ์) <u>ศูนย์เยาวชน</u> - วัดม่วง - ชัยพุกษมาลา - บางแค	10,424 8,024 2,400 ไม่พบข้อมูล	1,021 882 1,021 822	

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

กลุ่มเขต	ขนาดของศูนย์ (ตร.ม.)	จำนวน ผู้ให้บริการ (คนต่อเดือน)	ที่ตั้งสถานที่ออกกำลังกาย
กลุ่ม กท12 (กลุ่มสนามชัย) <u>ศูนย์กีฬา</u>	145,776	10,308	
- บางบอน	48,176	886	
- เฉลิมพระเกียรติ (บางมด)	84,800	5,826	
<u>ศูนย์เยาวชน</u>			
- บางขุนเทียน	9,600	3,214	
- ทุ่งครุ	3,200	383	

ตารางที่ 2.8

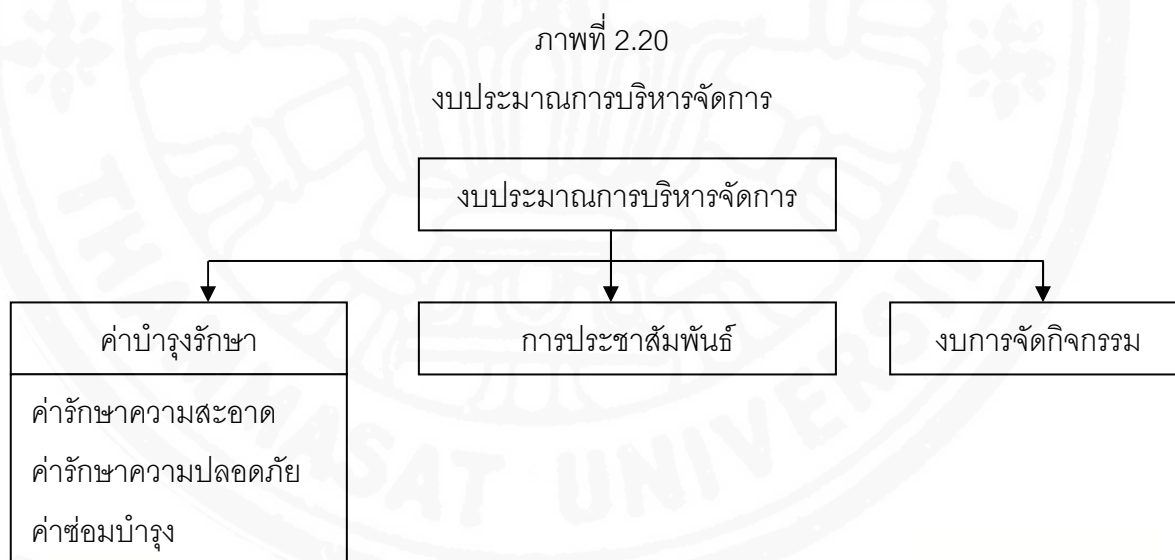
สรุปพื้นที่ของศูนย์การกีฬาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มเขต	พื้นที่ศูนย์การกีฬา (ตร. ม.)	จำนวนประชากร (คน)	พื้นที่ต่อประชากร
กลุ่ม กท1 (กลุ่มรัตนโกสินทร์)	51,272	295,028	0.17
กลุ่ม กท2 (กลุ่มลุมพินี)	278,902	268,695	1.04
กลุ่ม กท3 (กลุ่มวิภาวดี)	310,124	687,309	0.45
กลุ่ม กท4 (กลุ่มเจ้าพระยา)	18,892	495,534	0.04
กลุ่ม กท5 (กลุ่มกรุงธนบุรี)	58,856	319,794	0.18
กลุ่ม กท 6 (กลุ่มตากสิน)	152	391,511	0.00
กลุ่ม กท7 (กลุ่มพระนครเหนือ)	1,044	715,071	0.13
กลุ่ม กท 8 (กลุ่มบวรพา)	430,400	660,052	0.65
กลุ่ม ทก 9 (กลุ่มสุวินทวงศ์)	0	380,464	0.00
กลุ่ม กท10 (กลุ่มศรีนครินทร์)	105,876	380,464	0.28
กลุ่ม กท11 (กลุ่มมหาสวัสดิ์)	10,424	472,560	0.02
กลุ่ม กท12 (กลุ่มสนามชัย)	145,776	317,878	0.46
รวม	1,411,718	5,384,360	0.26

เมื่อนำข้อมูลจากตารางที่ 2.7 พื้นที่ของศูนย์การกีฬาที่ทำการศึกษามาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในพื้นที่กรุงเทพมหานครแต่ละกลุ่มเขตพบว่าศูนย์การกีฬาของกรุงเทพมหานครพบว่ามีเท่ากับ 0.26 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับมาตรฐานเกณฑ์การวางผังเมืองต่างประเทศ ที่ 0.42 ตารางเมตรต่อคน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องที่กรุงเทพมหานครจะต้องสร้างศูนย์การกีฬาเพิ่มเติม สามารถสรุปพื้นที่ของศูนย์การกีฬาเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครได้ดังตารางที่ 2.8

2.4.3 งบประมาณในการบริหารจัดการของศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษางบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์การกีฬาสามารถสรุปได้ว่า งบประมาณในการบริหารจัดการผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ งบประมาณค่าบำรุงรักษา ค่าจัดกิจกรรม และการประชาสัมพันธ์ โดยในแต่ละหมวดสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. งบประมาณค่าบำรุงรักษา ได้แก่ ค่ารักษาความสะอาด ค่ารักษาความปลอดภัย และค่าซ่อมบำรุง จากข้อมูลที่ศึกษาทางแหล่งข้อมูลอนุญาตให้ศึกษาได้ 2 แห่งเท่านั้นคือ สนามกีฬาหัวหมาก และศูนย์กีฬามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยสามารถแจกแจงได้ดังนี้

2. งบประมาณค่าจัดกิจกรรม งบประมาณส่วนนี้ ผู้วิจัยสามารถหาข้อมูลได้เฉพาะ ศูนย์เยาวชนที่สังกัดสำนักวัฒนธรรมกีฬาและนันทนาการ งบประมาณโดยรวมในหมวดค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมศักยภาพศูนย์เยาวชนประจำปีงบประมาณ 2549 โดยหมวดนี้เป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องของ

การจัดกิจกรรม ได้แก่ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม ค่าตอบแทนวิทยากร และค่าตอบแทนอาสาสมัครช่วยงาน รวมงบประมาณในหมวดเท่ากับ 40,987,600 บาท ซึ่งสามารถหาค่าเฉลี่ยต่อพื้นที่ของศูนย์เยาวชนในสังกัดสำนักวัฒนธรรมกีฬาและนันทนาการเท่ากับ 159.24 บาทต่อตารางเมตร

จากตารางที่ 2.9 สามารถสรุปได้ว่าค่าบำรุงรักษาของศูนย์การกีฬาที่มีค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ศูนย์การกีฬา ประมาณ 35.59 บาทต่อตารางเมตร จากข้อมูลปีงบประมาณ 2549

ตารางที่ 2.9
งบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์การกีฬาต่อปี

หน่วย: บาท

ชื่อศูนย์การกีฬา	ค่าซ่อมบำรุง	ค่ารักษาความสะอาด	ค่ารักษาความปลอดภัย	ค่าใช้จ่าย (บาทต่อ ตร.ม. ต่อ ปี)
สนามกีฬาห้วยหมาก	2,160,000	5,877,160	7,052,592	35.59
ศูนย์กีฬามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	3,800,000	504,000	420,000	39.23

3. งบประมาณค่าประชาสัมพันธ์ งบประมาณในส่วนนี้สามารถหาได้ในเฉพาะส่วนของ ศูนย์กีฬาในสังกัดการกีฬาแห่งประเทศไทย โดยใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ประจำปี งบประมาณ 2549 ไว้ที่ 9,000,000 บาทในศูนย์กีฬาจำนวน 9 ศูนย์ โดยสามารถแบ่งงบประมาณเฉลี่ยต่อพื้นที่เท่ากับ 22.50 บาทต่อตารางเมตร

จากผลการศึกษางบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์การกีฬา ดังกล่าวสามารถที่จะสรุปได้งบประมาณในการบริหารจัดการทั้ง 3 หมวด ได้ดังนี้

ตารางที่ 2.10
งบประมาณการบริหารจัดการของศูนย์การกีฬาในกรุงเทพมหานคร

หมวดงบประมาณ	ค่าใช้จ่ายต่อพื้นที่(บาทต่อตารางเมตร)
งบประมาณค่าบำรุงรักษา	37.41
งบประมาณค่าจัดกิจกรรม	159.24
งบประมาณการประชาสัมพันธ์	22.50
รวม	219.15

2.5 พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชากรในกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาในเรื่องของพฤติกรรมการออกกำลังกายของคนกรุงเทพมหานคร (นุสรา ปังกรกิจ, 2543) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของเยาวชนในศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นสมาชิกในของศูนย์เยาวชนกรุงเทพอายุระหว่าง 14 - 24 ปี สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มเป้าหมายนิยมเล่นกีฬาที่ได้รับความนิยมอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็น ฟุตบอล บาสเกตบอล เทเบิลเทนนิส ตามลำดับ เนื่องจากมีความรู้และเข้าใจกฎกติกาของกีฬานั้น ๆ เป็นอย่างดี และใช้เวลาในการเล่นกีฬาครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมงต่อครั้งหรือประมาณ 3 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยสิ่งที่ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) ควรเพิ่มเติมเพื่อความสะดวกและตามความต้องการของสมาชิก คือ ควรที่จะมีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีการควบคุมราคาสินค้า ห้องเก็บของและห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว สำหรับอุปกรณ์การออกกำลังกายที่เพียงพอต่อจำนวนคนออกกำลังกาย และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายคือ การสนับสนุนจากสังคม (ครอบครัว เพื่อน ครูอาจารย์) ประโยชน์ที่ได้รับจากการออกกำลังกาย ทักษะชีวิตที่มีต่อการออกกำลังกาย ลักษณะของศูนย์เยาวชน ลักษณะการจัดการ เพศ ตามลำดับ รวมไปถึงการให้ความรู้ต่อประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์การออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาภรณ์ ปะรุมรัมย์ (2543) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่ที่พบว่า การบริหารจัดการและลักษณะทางกายภาพของลานกีฬาอยู่ในสภาพที่ควรปรับปรุงและคนที่เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุประมาณ 14 - 25 ปี หรือเฉพาะวัยรุ่นและมีรายได้ต่ำ ส่งผลให้คนที่เข้ามาใช้บริการโดยเฉพาะที่เป็นเพศหญิงและผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปไม่เชื่อมั่นในความปลอดภัยต่อร่างกายและทรัพย์สิน จึงไม่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ นอกจากนี้ การศึกษาในปัญหาในเรื่องของการดำเนินงานลานกีฬา โดยรวมของกลุ่มคณะกรรมการบริหารลานกีฬามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ประกอบด้วย ด้านงบประมาณและการสนับสนุนของชุมชน มีปัญหาในระดับมาก กลุ่มอาสาสมัครลานกีฬาโดยรวมมีปัญหาในระดับน้อย แต่ด้านงบประมาณในการบริหารจัดการลานกีฬา มีปัญหาในระดับมาก โดยกลุ่มผู้ใช้บริการลานกีฬาโดยรวมและรายได้มีรายได้น้อย

2.6 แนวคิดการวิเคราะห์โดยใช้ที่ว่างเป็นตัวกำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการออกแบบสถานที่ในการใช้เวลาว่างไม่ว่าจะเป็น ศูนย์การกีฬา โรงภาพยนตร์ โรงละคร หรือแม้แต่ร้านอาหาร โดยการใช้ แนวคิดเกี่ยวกับ รัศมีการให้บริการ (catchment area) คือ แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่จากการเดินทางเข้ามาไม่ว่าจะเป็นการเดินทางด้วยวิธีใด โดยรัศมีการให้บริการนั้นจะขึ้นอยู่กับพื้นที่ใช้สอยของศูนย์การกีฬาแต่ละที่ ยกตัวอย่างเช่น ศูนย์การกีฬาที่มีสระว่ายน้ำที่มีขนาดใหญ่และใหม่ย่อมมีรัศมีการให้บริการที่มากกว่าศูนย์การกีฬาที่มีสระว่ายน้ำขนาดเล็กและเก่ากว่า เป็นต้น

รัศมีการให้บริการนั้นเป็นสมมติฐานที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ จากการศึกษาของ เอ เจ วีล (Veal, 1994) ที่ได้ทำการศึกษแล้วพบว่าในรัศมี 1 ไมล์หรือประมาณ 1.60 กิโลเมตร จะมีคนเข้ามาใช้บริการสระว่ายน้ำเท่ากับร้อยละ 75 ของคนที่เข้ามาใช้บริการสระว่ายน้ำ โดยเป็นข้อมูลของคนที่ใช้บริการในรัศมีการให้บริการจะได้รับการสำรวจพื้นที่จริงเนื่องจากคนที่เข้ามาใช้บริการสถานที่ใช้เวลาว่างอาจจะเข้ามาใช้บริการเพราะอยู่ใกล้โรงเรียนหรือที่ทำงาน ดังนั้นที่อยู่ของสมาชิกอาจจะไม่ได้สะท้อนให้เห็นรัศมีการให้บริการที่แท้จริงของศูนย์การกีฬานั้น

เมื่อสามารถหารัศมีการให้บริการมาได้ก็จะสามารถที่จะหา อัตราผู้ให้บริการ (visits rate) หมายถึง อัตราการเข้ามาใช้บริการในรัศมีการให้บริการ ต่อประชากรในพื้นที่รัศมีการให้บริการ ส่วน 1000 และต่อผู้ให้บริการต่อสัปดาห์ โดยสามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราผู้ให้บริการ} = \frac{\text{ผู้ให้บริการต่อสัปดาห์}}{(\text{ประชากร}/1000)}$$

การหาอัตราผู้ให้บริการสถานที่ในการใช้เวลาว่างนั้น เพื่อนำไปเป็นข้อมูลไปใช้ในการวางแผนหรือออกแบบให้เป็นไปตามโครงสร้างประชากรในแต่ละพื้นที่ของศูนย์การกีฬา หรือเพื่อหาส่วนแบ่งทางการตลาด

2.7 แนวคิดการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสัจฐานของเมือง (Space Syntax)

การศึกษาในเรื่องแนวคิดการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสัจฐานของเมือง (Space Syntax) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์การเข้าถึงของศูนย์การกีฬาต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร โดยแนวคิดการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสัจฐานของเมือง เป็นชุดทฤษฎีและเทคนิคทางคอมพิวเตอร์ ที่สามารถแสดงค่าระดับความสัมพันธ์ระหว่าง “โครงสร้างทางเชิงสัจฐานของเมือง” กับ “ลักษณะ และระดับความนิยมในการใช้งานของพื้นที่” โดยกรอบความคิดของโครงสร้างเชิงสัจฐานของเมือง คือ พื้นที่สาธารณะและการสัญจร โดยเฉพาะการสัญจรทางเท้าเป็นปัจจัยหลักและพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของ กระบวนการเข้าถึงของเมือง ลักษณะและระดับการสัญจรภายในเมืองนั้นสามารถ ถูกอธิบายและทำนายได้ด้วยการวิเคราะห์และการทำความเข้าใจถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ของ เส้นทางสาธารณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในเมืองด้วยแผนที่

กระบวนการวิเคราะห์นั้นทำได้จากการสร้างแบบจำลองที่เชิงสัจฐาน (spatial model) ของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งด้วยการสร้างหน่วยย่อยภายในพื้นที่นั้น ๆ รวมทั้งโครงสร้างการเชื่อมต่อระหว่าง หน่วย โดยแต่ละหน่วยย่อย ๆ พื้นที่จะเรียกว่า Convex Space ต่อจากนั้นพิจารณาว่าแต่ละหน่วยย่อย ๆ เหล่านี้สามารถเชื่อมต่อกันได้ตามสภาพเป็นจริง (เดินถึงกันได้และมองเห็นกันได้) จากนั้นทำการลากเส้นที่ยาวที่สุดโดยใช้จำนวนเส้นที่น้อยที่สุด เพื่อเชื่อมต่อระหว่างหน่วยพื้นที่ย่อย ๆ เหล่านี้ โดยเส้นที่ลากขึ้นนี้เรียกว่า Axial Lines และระบบโครงข่ายทั้งหมดของ Axial Lines ก็คือ โครงสร้างเชิงสัจฐานของพื้นที่สาธารณะทั้งหมดของเมือง

หลังจากนั้น ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อทำการคำนวณโครงข่ายของ Axial Lines ในเชิงสถิติและแสดงผลว่าเส้นทางใดมีการฝังตัว (integration) อยู่ในระบบมากกว่าเส้นทางอื่น ๆ เส้นทางที่ฝังตัวได้ดีในระบบโครงข่ายทั้งหมดมีแนวโน้มการสัญจรผ่านมาก หรือเรียกว่า มีศักยภาพในการเข้าถึงสูง และในทางตรงกันข้าม เส้นทางที่ฝังตัวได้ไม่ดี หรือการแยกตัว (segregation) ออกจากระบบ ย่อมมีแนวโน้มที่จะถูกสัญจรผ่านน้อย หรือศักยภาพในการเข้าถึงต่ำนั่นเอง โดยกลุ่มของเส้นทางที่มีศักยภาพในการเข้าถึงสูง จะถูกแสดงออกมาเป็นสีแดง แล้วไล่ลำดับตามแถบสเปกตรัมเป็น ส้ม เหลือง เขียว ไปจนถึงการเข้าถึงที่ต่ำที่สุด จะถูกแสดงออกมาเป็นสีน้ำเงิน

ภาพที่ 2. 21

แผนที่แสดงการวิเคราะห์เชิงสัญญาณของพื้นที่ กรุงเทพมหานคร

ที่มา: อภิรดี เกษมสุข และ ศราวุธ ทรัพย์สุข, 2548.

2.8 พัฒนาการของศูนย์การกีฬา และกิจกรรมกีฬาและเกมส์

ในเรื่องของพัฒนาการของศูนย์กีฬาและกิจกรรมกีฬาและเกมส์กีฬานั้นจะแบ่งหัวข้อออกเป็น 2 หัวข้อย่อยได้แก่ พัฒนาการของศูนย์การกีฬาและกิจกรรมเกมและกีฬา ที่วางในสถาปัตยกรรมกีฬา และกรณีศึกษาและการสัมภาษณ์

2.8.1 พัฒนาการของศูนย์การกีฬา

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ของศูนย์การกีฬามีความเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมทั้งกิจกรรม และ ลักษณะทางกายภาพ เมื่อมองย้อนกลับไปที่พบว่า ในอดีตศูนย์การกีฬาไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่ไว้เล่นกีฬาแต่เพียงอย่างเดียว แต่แฝงนัยและสะท้อนสภาพของสังคมในแต่ละยุคในแต่ละสมัยได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น ในสมัยกรีก ศูนย์การกีฬาเป็นที่สำหรับพบปะสังสรรค์ การบูชาเทพ การแสดงศตราวุธ และการแข่งขันกรีฑา โดยกิจกรรมกีฬาส่วนใหญ่เป็นกีฬา

ประเภทที่ใช้กำลังและต่อมาได้มีการจัดการแข่งขันโอลิมปิกขึ้น ประเภทกีฬาที่แข่งขันที่ถือเป็นทางการในครั้งแรกนี้ มี 5 ประเภท คือ วิ่ง กระโดด มวยปล้ำ ฟันแหลม และขว้างจักร กำหนดให้เฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่สามารถเข้าชมและมีส่วนร่วมกับการแข่งขันได้

ต่อมาในสมัยโรมัน พื้นที่ภายในศูนย์การกีฬาได้จัดกิจกรรมเป็นพื้นที่สำหรับการเฉลิมฉลอง การเมืองและการปกครองด้วยวิธีการใช้การแข่งขันกีฬามาเพื่อตอบสนองความศรัทธาและความศรัทธาของพระมหากษัตริย์ โดยกิจกรรมกีฬาเป็นกิจกรรมการต่อสู้ของนักรบ ส่งผลให้เกิดวีรบุรุษและสร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาขึ้น อย่างนักรบ Gladiator โดยใช้โคลีเซียม (colosseum) เป็นสถานที่ในการต่อสู้ ซึ่งต่อมาในสมัยยุคกลางได้ยกเลิกการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเนื่องจากสภาพทางสังคมในยุคนั้น การเมืองและการปกครองเป็นการปกครองแบบศักดินาโดยให้ขุนนางเป็นเจ้าของที่ดินหรือดินแดน ส่งผลให้กิจกรรมกีฬาเป็นการแข่งขันกันระหว่างขุนนางและผู้ปกครองในดินแดนต่าง ๆ เพื่อความสัมพันธ์ทางการเมืองหรือการแสดงอำนาจทางด้านสงคราม

ภาพที่ 2.22

ศูนย์การกีฬาในสมัยโรมัน

ที่มา: Staccioli, 2006, p.11.

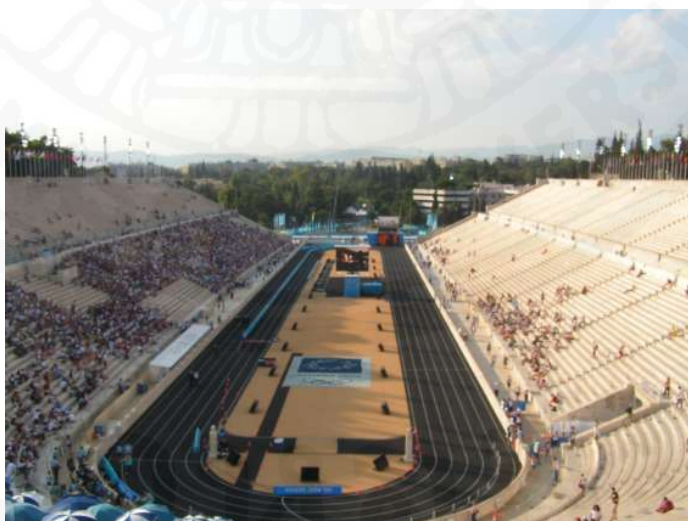
เมื่อเข้าสู่ในการกีฬาสมัยใหม่ ได้มีการฟื้นฟูการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกขึ้นอีกครั้งเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ดีขึ้นและพัฒนาทางด้านพลศึกษาโดย เป็นความคิดของขุน

นางชาวฝรั่งเศส ชื่อบาร์อน ปีแอร์ เดอ ดูเบอร์แตง โดยจัดให้มีการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกสมัยใหม่ ขึ้นที่กรุงเอเธนส์ ในวันที่ 6 เมษายน ปี 2439 ในสนามกีฬาหีนออัน (Panatinaiko Stadium)

ต่อมาในการแข่งขันฟุตบอลโลกของประเทศอิตาลี ปัญหาการย้ายทีมของนักเตะที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ส่งผลให้ทางสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) กำหนดให้มีการทำสัญญาในการซื้อขายนักเตะ ส่งผลให้การกีฬาเริ่มไม่ใช่แค่การแข่งขันกีฬาเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของธุรกิจและประกอบกับสภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยม มีผลต่อผู้ผลิตสินค้าและผู้ผลิตสื่อ มองหารายได้จากกิจกรรมและมหกรรมการแข่งขันกีฬา ส่งผลให้เกิดกิจกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว และศูนย์การกีฬาจึงมีการเปลี่ยนรูปร่างหน้าตาอีกครั้งหนึ่ง สามารถดูได้จากการจัดกิจกรรมในมหกรรมฟุตบอลโลก 2006 (World Cup 2006) ที่ประเทศเยอรมนี โดยบริษัท adidas ที่ต้องการส่วนแบ่งการตลาดของอุปกรณ์กีฬาโดยการจัดโครงการ “adidas world of football” ในเมืองเบอร์ลิน โดยวัตถุประสงค์หลักของการจัดกิจกรรมก็เพื่อเป็นการโปรโมทภาพลักษณ์ใหม่และถ่ายทอดประสบการณ์ที่เรียกว่า brand experience ของบริษัทเพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมพิเศษสำหรับลูกค้าและต้องการให้ผู้คนรู้จักมากยิ่งขึ้น โดยประสบการณ์ที่ต้องการที่จะถ่ายทอดคือการได้นั่งเชียร์ฟุตบอลกับคนหมู่มาก ด้วยการชมการถ่ายทอดสดจากจอสกรีนขนาดยักษ์

ภาพที่ 2.23

สนามกีฬาหีนออัน Panatinaiko Stadium

ที่มา: Wikipedia, 2550.

2.8.2 กิจกรรมเกมส์และกีฬา

เมื่อมนุษย์นั้นสามารถคิดการละเล่นและกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการมากมายอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้มีเกมส์และกีฬาเกิดขึ้นอย่างมากมาย สามารถแยกแยะ และจำแนกขนาดของสนามกีฬาต่าง ๆ ออกมาได้ดังนี้

1. ชนิดของกิจกรรมกีฬา กีฬานั้นเป็นกิจกรรมที่ต้องการความสัมพันธ์ของร่างกาย ระหว่างทักษะการเคลื่อนไหว สถิติปัญญา ความทนทาน และพลกำลังของร่างกาย ในการประกอบกิจกรรมบางกิจกรรมต้องใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ลูกบอล ไม้ตี ถูมมือ เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ต้องแบ่งประเภทของกิจกรรมกีฬา โดยกิจกรรมกีฬาสามารถแบ่งประเภทได้ดังนี้คือ

1) กีฬาประเภทเดี่ยว (individual sports) คือกีฬาที่ใช้ทักษะในการเล่นเพียงคนเดียวไม่จำเป็นต้องมีคู่แข่งที่เป็นทีมหรือผู้เข้าร่วมอื่นๆ เช่น จักรยาน โบว์ลิง สเก็ตน้ำแข็ง ยิมนาสติก พายเรือ ยิงปืน ยิงธนู ว่ายน้ำ ตกปลา กรีฑาลู่ ลาน กอล์ฟ ขี่ม้า ยกน้ำหนัก เป็นต้น

2) กีฬาประเภทคู่แข่งขัน (duel sports) คือกีฬาที่มีผู้เล่นสองคนขึ้นไป แสดงทักษะของแต่ละคนเพื่อแข่งขันกัน เช่น แบดมินตัน มวย เทนนิส ยูโด มวยปล้ำ เป็นต้น

3) กีฬาประเภททีม (team sports) เป็นกิจกรรมกีฬาที่ใช้ทักษะของกีฬานั้นของแต่ละคน แสดงทักษะรวมกันประกอบกับการทำงานประสานกันเป็นทีม เพื่อแข่งขันกับทีมอื่นๆ กีฬาประเภทนี้มีหลายกีฬาที่นิยม เพราะตื่นเต้น สนุกสนาน เช่น บาสเกตบอล ฮอกกี วอลเลย์บอล รักบี้ ฟุตบอล เบสบอล เป็นต้น

4) กีฬาทางน้ำ (aquatics sports) เช่นการว่ายน้ำ กระโดดน้ำ แข่งเรือ เป็นต้น

5) กีฬาเสริมสมรรถภาพ (physical conditioning activities) เช่น การวิ่งเพื่อสุขภาพ การเดินแอโรบิค ขี่จักรยาน เป็นต้น

6) กีฬาปะทะต่อสู้ (combative sport) เช่น ชกมวยสากล มวยไทย ฟันดาบ เทควันโด คาราเต้ เป็นต้น

7) กีฬากึ่งนันทนาการ (co-recreation sport) การจัดกิจกรรมกีฬาจะไม่สมบูรณ์หากไม่มีการกีฬากึ่งนันทนาการที่สามารถจัดให้คนทุกเพศทุกวัยร่วมด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายในการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นที่ยอมรับของสังคม กิจกรรมดังกล่าวเช่น ดำน้ำ สเก็ตน้ำแข็ง สกี เทนนิส วอลเลย์บอล เป็นต้น

2. ขนาดสนามของแต่ละกิจกรรมกีฬา นั้นมีความหลากหลายมากมายขึ้นอยู่กับกฎกติกา และวิธีการเล่นในแต่ละชนิดกีฬา รวมทั้งกิจกรรมที่ใช้ในการเล่นกิจกรรมผู้วิจัยทำการ

รวบรวมขนาดของสนามกีฬา ได้แก่ กรีฑา ฟุตบอล บาสเกตบอล ตะกร้อ แบดมินตัน วอลเลย์บอล เทนนิส เทเบิลเทนนิส ว่ายน้ำ โปโลน้ำ มวยไทย มวยสากล มวยปล้ำ ยูโด เบสบอลและซอฟต์บอล ลีลาศ โยคะ แอโรบิค เปตอง จักรยาน ยิงปืน ยิงธนู โบว์ลิ่ง กอล์ฟ สกีนอร์ดิก รักบี้ อเมริกันฟุตบอล ฮอกกี้ ฟิตเนส และฟุตบอล 5 คน (สามารถดูรายละเอียดพื้นที่เล่นกีฬารแต่ละชนิดกีฬาได้ที่ ภาคผนวก ข) โดยสรุปพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬาได้ ดังนี้

ตารางที่ 2.11
สรุปพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา

กิจกรรม	ประเภทการจัดกิจกรรม		ระดับในการเข้าถึง		อย่างต่ำตาม ขนาดพื้นที่ (เมตร)
	ในร่ม	กลางแจ้ง	ส่วนตัว (private)	กึ่งส่วนตัว (semi-private)	
กรีฑา		✓		✓	ไม่แน่นอน
กรีฑาลาน		✓		✓	ไม่แน่นอน
ฟุตบอล		✓		✓	50x100
บาสเกตบอล	✓	✓		✓	15.24x28.65
ตะกร้อ	✓	✓		✓	6x13.20
แบดมินตัน	✓		✓		6x13.20
วอลเลย์บอล	✓	✓		✓	9x18
เทนนิส	✓	✓	✓		8.23x23.77
เทเบิลเทนนิส	✓			✓	1.5x3
ว่ายน้ำ	✓	✓	✓		12.5x25
โปโลน้ำ	✓	✓	✓		20x30
มวยไทย	✓		✓		4.8x4.8
มวยสากล	✓		✓		4.8x4.8
มวยปล้ำ	✓		✓		12x12
ยูโด	✓		✓		16x16
เบสบอลหรือซอฟต์บอล		✓		✓	60x70
ลีลาศ	✓		✓		ไม่แน่นอน
โยคะ	✓		✓		ไม่แน่นอน

ตารางที่ 2.11 (ต่อ)

กิจกรรม	ประเภทการจัดกิจกรรม		ระดับในการเข้าถึง		อย่างต่ำตาม ขนาดพื้นที่ (เมตร)
	ในร่ม	กลางแจ้ง	ส่วนตัว (private)	กึ่งส่วนตัว (semi-private)	
แอโรบิค	✓	✓		✓	ไม่แน่นอน
จักรยาน		✓		✓	ไม่แน่นอน
เปตอง	✓			✓	4x15
ยิงปืน	✓		✓		ไม่แน่นอน
ยิงธนู		✓	✓		5x90
โบว์ลิ่ง	✓		✓		1.70x30
กอล์ฟ		✓	✓		150 ไร่
สนุกเกอร์	✓		✓		1.75x3.5
ยิมนาสติก	✓		✓		ไม่แน่นอน
รักบี้		✓		✓	69x144
อเมริกันฟุตบอล		✓		✓	48x108
ฮอกกี้		✓		✓	60x100
ฟิสเนส	✓		✓		40 ตร.ม.
ฟุตบอล 5 คน	✓	✓		✓	18.5x30
แฮนด์บอล	✓	✓		✓	17x30

2.9 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของศูนย์การกีฬา

จากการรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและจากกรณีศึกษา สามารถจำแนกองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของศูนย์การกีฬาออกได้ 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิด พื้นที่ใช้สอย และทางสัญจรภายในศูนย์กีฬา

2.9.1 แนวคิดการออกแบบศูนย์การกีฬา

แนวคิดการออกแบบศูนย์การกีฬา นั้นอยู่ภายใต้แนวคิดหลักคือ ความรักในสถานที่ (Topophilia) ที่กล่าวไว้โดย John Bale (2003) ว่า “...สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดพื้นที่ทางกีฬานั้นคือ

ความรักในสถานที่...” และแนวคิดดังกล่าวสะท้อนออกมาผ่านทางองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ดังเช่น โครงสร้าง การจัดวางผังเฟอร์นิเจอร์ และวัสดุ ที่นำมาใช้ ให้เกิดที่ว่าง ซึ่งสถาปนิกเป็นคน สร้างสรรค์ให้เกิดผ่านทางสถาปัตยกรรม 2 ส่วนดังนี้คือ ภาพลักษณ์ภายนอกหรือการมองเห็น และ บรรยากาศภายในศูนย์การกีฬา

ภาพที่ 2.24
สนามศุภชลาศัย

หมายเหตุ : ถ่ายเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2549.

1. ภาพลักษณ์ภายนอกหรือการมองเห็น ที่แสดงออกมาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับ ภาพลักษณ์ของสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดที่ต้องการให้ศูนย์การกีฬารู้สึก ทันสมัย พื้นถิ่น หรือ แม้แต่ใกล้ชิดธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมต่าง ๆ มาทำให้เกิดเป็นภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) โดยการใช้ โครงสร้างและวัสดุ มาเป็นสิ่งที่แสดงนัยดังกล่าว จากแนวคิดของ Bale (2003) ที่ว่าพื้นที่ทางการกีฬาจำเป็นต้องมีสัญลักษณ์ ที่แสดงถึงความเป็นพื้นที่ของศูนย์การกีฬา ต่าง ๆ โดยมีไว้เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของเขตแดนความเป็นบ้าน และเป็นกำลังใจให้เกิดขึ้นกับ นักกีฬา เพราะจากสถิติการแข่งขันความเป็นเจ้าบ้านมีโอกาสชนะมากกว่าการเป็นทีมเยือน เนื่องจากกำลังใจและความคุ้นเคยสถานที่ และเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถ ครอบครองจิตใจของคนในเมือง และสร้างความน่ายำเกรงให้กับผู้พบเห็นหรือเป็นจุดเด่นใน

สถานที่นั้น ๆ ซึ่งลักษณะทางกายภาพที่เห็นได้ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น สนามศุภชลาศัย ที่มีสัญลักษณ์เป็นปูชนียวัตถุพระเจ้า 2 องค์ที่อยู่ด้านหน้าสนามกีฬา ที่เป็นเอกลักษณ์และแสดงความเป็นพื้นถิ่น และ Payne Whitney Gymnasium ศูนย์การกีฬาของ Yale University ที่ออกแบบเป็นสถาปัตยกรรมแบบยุคโกธิค (Gothic) เพื่อให้เข้ากับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ และเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ดังกล่าว

ภาพที่ 2.25

Payne Whitney Gymnasium

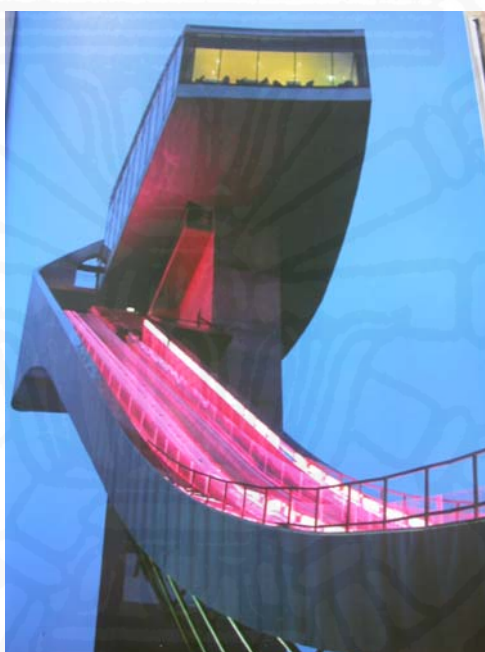
หมายเหตุ: ถ่ายเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2549.

สถาปัตยกรรมทางกีฬาที่สามารถถ่ายทอดความเป็นภูมิสัญลักษณ์ (landmark) ออกมาได้อย่างชัดเจนและเป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นั้น คือ หอกระโดดสกีเมือง Innsbruck ประเทศออสเตรีย ที่ออกแบบโดย Zaha Hadid ในปี ค.ศ. 2002 เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการแข่งขันโอลิมปิกฤดูหนาว ที่ผ่านการชนะการประกวดแบบของสภาเมืองโดยอาคารอยู่บริเวณภูเขา Bergisel ด้วยความสูง 90 เมตร และความยาวจากจุดปล่อยตัวนักกีฬาลงถึงสุดปลายสไลด์มีความยาว 50 เมตร ทำให้หอคอยแห่งนี้เป็นเสมือนจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวแห่งใหม่ของเมืองในทันทีที่สร้างเสร็จ อาคารประกอบด้วยลิฟต์ 2 ตัวที่นำนักท่องเที่ยวและนักเล่นสกีขึ้นไปสู่หอคอย ด้านบนมีร้านค้าแฟ ซึ่งสามารถมองเห็นทิวทัศน์อันสวยงามของเมือง และทิวเขาแบบรอบด้าน โดยอาคารถูกออกแบบให้รู้สึกลิ้นไหล โดยผสมผสานรูปแบบเข้ากับสภาพภูมิประเทศ Zaha Hadid เลือกใช้

วัสดุที่เป็นแผ่นโลหะที่มีคุณสมบัติในการดัดงอเพื่อใช้ให้ตอบสนองกับการออกแบบ อีกทั้งพื้นผิวที่เป็นโลหะสามารถสะท้อนแสงที่ผิวที่ทำให้เกิดการตกกระทบที่เปลี่ยนแปลงตลอดทั้งวัน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถชี้ให้ได้ว่า ความเป็นภูมิสัญลักษณ์และทำให้เกิดภาพลักษณ์และบรรยากาศภายในที่ทันสมัยเช่นกัน มีความสำคัญในการออกแบบสถาปัตยกรรมกีฬา

ภาพที่ 2.26

The Bergisel Ski-jump

ที่มา: กองบรรณาธิการนิตยสาร Bird Eye View, 2006.

แม้แต่นามกีฬาที่ถึงว่าสวยที่สุดแห่งศตวรรษที่ 21 นั้นสนามกีฬา Allianz Arena ที่สามารถสะท้อนความเป็นภาพลักษณ์ ของสถาปัตยกรรมกีฬาโดยการใช่วัสดุ โครงสร้างและเทคโนโลยีสมัยใหม่ สนามแห่งนี้ถูกออกแบบ โดย Herzog และ de Meuron มีแนวคิดที่เรียกว่า โปร่งแสง ที่แสดงถึงรูปแบบสนามฟุตบอลแห่งอนาคต พื้นผิวภายนอกนั้นถูกวางเรียงต่อกันเหมือนรูปเพชร สิ่งที่สำคัญของสนามกีฬาแห่งนี้ก็คือเป็นจุดเด่นที่สร้างความตื่นตาตื่นใจได้มากที่สุดคือ การที่สามารถเปลี่ยนสีได้ 3 สีคือ สีขาว สีน้ำเงิน และสีแดง โดยสีที่แตกต่างสามารถแสดงถึงทีมฟุตบอลที่กำลังเล่นอยู่ในสนาม สนามกีฬาแห่งนี้ถูกออกแบบให้มีเอกลักษณ์เป็นที่จดจำของแฟนฟุตบอลทั่วโลก หรือแม้แต่นามกีฬาแห่งชาติของจีนที่ใช้สำหรับการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกใน

ปี ค.ศ. 2008 ที่ประกอบไปด้วยสนามฟุตบอล และสระว่ายน้ำนั้นได้สร้างภูมิสัญลักษณ์ที่เด่นชัด และแสดงความเชื่อของคนในพื้นที่ที่สะท้อนออกมาทางรูปแบบสถาปัตยกรรม

ภาพที่ 2.27

Allianz Arena

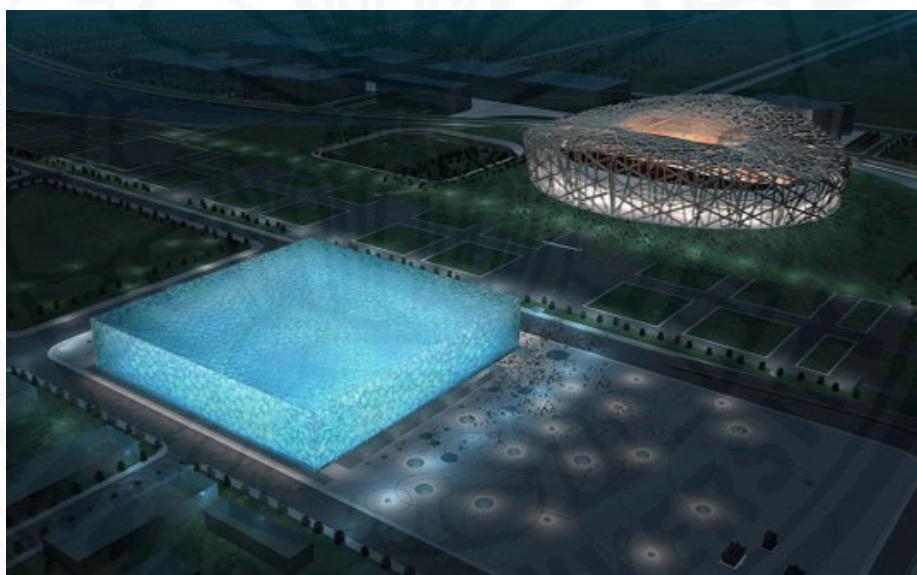
ที่มา: กองบรรณาธิการนิตยสาร Bird Eye View, 2006.

สนามกีฬาหลักของการแข่งขันโอลิมปิกที่จีนนั้น มีแนวคิดที่จะให้เป็นสนามเหมือนรังนก โดยให้บรรยากาศเหมือนนวนิยาย และเป็นรากเหง้าของประเพณี เป็นตัวสร้างภูมิสัญลักษณ์ที่โดดเด่นทางประวัติศาสตร์ สถาปนิกใช้โครงตาข่ายเหล็กสีเทาเหมือนกิ่งไม้ ห่อหุ้มเพดานและผนังอาคารที่ทำด้วยวัสดุโปร่งใส อัจฉจันทร์มีลักษณะรูปทรงสามสีแดง ซึ่งดูคล้ายกับพระราชวังต้องห้ามของจีน ภาพโครงสร้างของสนามกีฬาแห่งนี้ จึงดูคล้ายพระราชวังสีแดง ที่อยู่ภายในรั้วกำแพงสีเทาเขียว ที่แสดงความงดงามแบบตะวันออก สำหรับบันไดภายในสนามกีฬาถูกสร้างให้กลมกลืนกับโครงตาข่าย ซึ่งให้ภาพลักษณ์ของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเอกภาพ และใช้สีแดงเป็นโทนสีหลักของสนามฟุตบอล ส่วนสระว่ายน้ำที่อยู่ด้านหน้านั้นถูกเรียกว่า ก้อนน้ำ (watercube) ออกแบบโดยใช้วัสดุเทลลอนเป็นโครงสร้างน้ำที่ใช้เติมในสระจะถูกกักเก็บไว้ในอ่าง

เก็บน้ำขนาดใหญ่ที่ฝังไว้ใต้ดิน นอกจากนั้น เพื่อให้ดูบรรยากาศเหมือนน้ำที่สุด สถาปนิกยังใช้เทคโนโลยีที่สามารถทำให้กำแพงอาคารดูเหมือนฟองน้ำที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนอกจากจะทำสระว่ายน้ำแห่งแดนมังกรนี้ดูดีเป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังสามารถต้านทานกับแรงสั่นสะเทือนอันเกิดจากแผ่นดินไหวได้ด้วย รูปและภาพลักษณะที่แสดงออกมานั้นมีแนวคิดมาจากรูปร่างดั้งเดิมของสถาปัตยกรรมจีนและความเชื่อในเรื่องเทพนิมยั้งเดิม ทั้งสองสนามกีฬานั้นออกแบบโดยใช้แนวคิดดั้งเดิมของจีนคือ การเป็นคู่กัน ไม่ว่าจะเป็น น้ำและไฟ ชายและหญิง หรือ หยิงกับหยาง ที่สามารถทำให้คนที่เห็นดึงดูดและน่าประทับใจ

ภาพที่ 2.28

National Stadium and Swimming Center

ที่มา: Nixdorf, (2005), p.974.

ศูนย์บริการการกีฬามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นอีกตัวอย่างที่นำเอาภาพลักษณ์ของพื้นที่มาใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมกีฬา โดยแนวคิดในการออกแบบสนามกีฬาหลัก (main stadium) มีพื้นฐานมาจากประเพณีไทย ซึ่งได้นำมาจากประวัติศาสตร์ของไทย สมัยสุโขทัย อโยธยา โดยออกแบบให้เกิดลำดับตลอดแนวทางเข้าโดยใช้บรรยากาศความเป็นไทย ในขณะเดียวกันยังสร้างลักษณะความเป็นสากล จากแนวคิดดังกล่าวส่งผลให้ทางเข้าหลักและพลาซ่า มีพญานาคเล่นน้ำเป็นจุดรวมสายตาและเป็นภูมิสัญลักษณ์ของสถานที่ เพราะนาคมี

ความสัมพันธ์กับน้ำซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย โดยแสดงถึงความบริสุทธิ์ การให้พร การเป็นอยู่ที่ดี และความเจริญรุ่งเรือง เช่นเดียวกับศูนย์กีฬาทางน้ำที่แสดงถึงความงามและความสง่างามในการเคลื่อนไหวของน้ำ และรูปร่างคล้ายปลา ที่แสดงถึงภาพลักษณ์ของความเป็นไทย และทุกอาคารสามารถเปลี่ยนแปลงไปใช้สอยเป็นอาคารฝึกซ้อมนักกีฬาหรือประโยชน์อย่างอื่น ได้ในขนาดที่เหมือนกับ อาคารยิมเนเซียม เทเบิลเทนนิส ฟันดาบ และเซปักตะกร้อ มีแนวคิดในการออกแบบ คือ อาคารต้องตอบสนองกับการใช้สอยเป็นศูนย์ฝึกซ้อมการกีฬาที่สมบูรณ์แบบได้ต่อไปในอนาคต ภาพลักษณ์ของอาคารจะสอดคล้องกับอาคารกีฬาหลักและศูนย์กีฬาทางน้ำ อาคารจะต้องสัมพันธ์กับการรับรู้และเข้าใจทั้งในแง่ประโยชน์การใช้สอย การเข้าถึงภาพลักษณ์ โดยอาคารสื่อถึงยุคสมัย ที่อาคารนี้ก่อสร้างขึ้น ดังนั้นสถาปัตยกรรมไทยที่ปรากฏแก่อาคารเป็นรูปธรรมของแนวคิดสถาปัตยกรรมไทย จากการใช้โครงสร้าง 3 โครงต่อเนื่องกันเมื่อมองในระดับสายตา นั้นจะเป็นเสมือนโค้งของลำตัวพญานาค

ภาพที่ 2.29

ศูนย์บริการการกีฬามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หมายเหตุ: ถ่ายเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2549

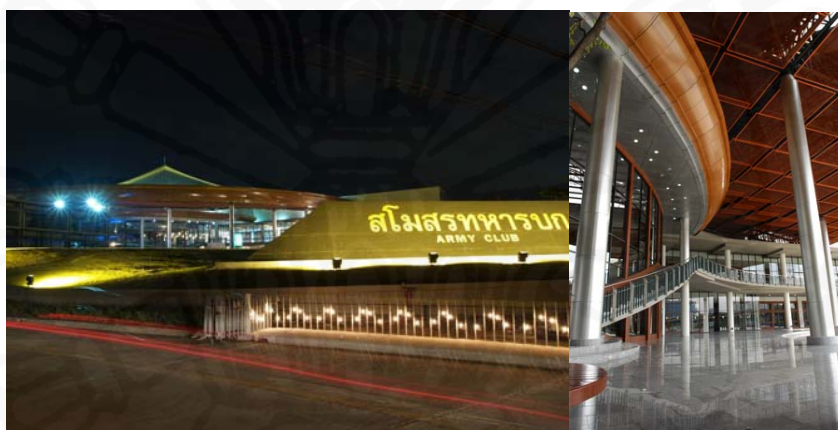
ในระดับของศูนย์การกีฬาที่เล็กลงนั้นสโมสรทหารบกสามารถยืนยันแนวคิดของ John Bale (2003) เป็นอย่างดีที่ สโมสรทหารบกออกแบบโดยบริษัท Ardex ตั้งอยู่บริเวณสนามกีฬาทหารบก ถนนวิภาวดี รังสิต สถาปนิกสร้างภูมิสัญลักษณ์โดยการใส่รูปทรงหลังคาหามวกทหารไทยสมัยโบราณ ที่สะท้อนภาพลักษณ์ขององค์กรที่เป็นเจ้าของอาคาร ให้เป็นจุดเด่นของอาคาร อาคารแห่งนี้ประกอบด้วยพื้นที่ออกกำลังกายและที่จัดเลี้ยง ที่รับรองแขกได้ถึง 2,000 คน ซึ่งพื้นที่จัดเลี้ยงนั้น เป็นพื้นที่สำหรับสนับสนุนพื้นที่ทางกีฬาให้สามารถประสบความสำเร็จมากขึ้น ตัวอาคารแบ่ง

อาคารเป็น 2 อาคารตามการใช้งานดังกล่าว โดยเชื่อมต่อกันด้วยที่ว่างที่เป็นโถงใหญ่ ให้ความรู้สึกโปร่งโล่งและเส้นไหลของพื้นที่

แม้แต่ศูนย์การกีฬาแห่งชาติโยโยกิ (Yoyogi National Gymnasium) ประเทศญี่ปุ่นที่ใช้โครงสร้างออกแบบเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ที่สะท้อนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของญี่ปุ่นโดยการใช้โครงสร้างของอาคารมาช่วยในการสร้างภาพลักษณ์ดังกล่าวและเป็นภูมิสัญลักษณ์ (landmark)

ภาพที่ 2.30

สโมสรทหารบก

ที่มา : ใบทอง, 2006, น.166

ภาพที่ 2.31

ศูนย์การกีฬาแห่งชาติโยโยกิ (Yoyogi National Gymnasium)

ที่มา: Wikipedia, 2550

2. บรรยายกายภายใน จากแนวคิดความรักในสถานที่ของ Bale (2003) ส่งผลให้ Joan and Margaret (2001) ทำการศึกษาบรรยายกายภายในศูนย์การกีฬาของวัยรุ่น พบว่า บรรยายกายที่วัยรุ่นมีความต้องการคือบรรยายกายที่ “สร้างความสนุกสนาน” เนื่องจากเป็นสถานที่ที่สามารถทำอะไรได้อย่างที่ตนเองต้องการ เป็นสถานที่ที่ทำให้ได้คิด และได้ทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ บรรยายกายภายในต้องมีบรรยายกายที่เป็นตามประเพณี และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่กลมกลืนกับธรรมชาติ โดยวัยรุ่นนั้นไม่ต้องการพื้นที่ที่เป็นส่วนตัว เพราะความต้องการทางด้านสังคม ซึ่งแตกต่างกับผู้ใหญ่และเพศหญิงต้องการความปลอดภัย และจากการสัมภาษณ์ ผู้ออกแบบสโมสรทหารบกกล่าวไว้ว่า “...ทั้ง 2 ปัจจัยนั้นมีผลต่อศูนย์การกีฬา แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ คนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การกีฬาจะมีผลทำให้สถาปัตยกรรมกีฬามีชีวิตมากขึ้น...” สามารถสะท้อนได้ว่า บรรยายกายในช่วงที่มีการแข่งขันหรือเล่นกีฬานั้นมีความน่าตื่นตาตื่นใจเป็นตัวของตัวเองอยู่ สิ่งสำคัญคือถ้าสถาปัตยกรรมนั้นว่างเปล่าบรรยายกายที่น่าตื่นตาตื่นใจในเหล่านี้นั้นก็จะหมดไปพร้อมกับคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่ใส่เข้าไป เพราะฉะนั้นสิ่งที่ความคำนึงถึงคือ ความต้องการของคนเข้ามาใช้บริการศูนย์การกีฬา ว่าพื้นที่ภายในนั้นสามารถรองรับได้เพียงพอและมีกิจกรรมกีฬาที่เป็นไปตามความต้องการนั้นหรือไม่

ซึ่งสอดคล้องกับ วิสูตร โลหะจรรยา (2549) กรรมการผู้จัดการบริษัท Archiplus Studio มีส่วนร่วมในการออกแบบวางผัง สนามกีฬาเอเชียนเกมส์ที่โดฮา ประเทศกาตาร์ กล่าวไว้ว่า “...สิ่งแรกที่ต้องดูคือ ความจุของสนาม และระบบการเคลื่อนย้ายคนจำนวนมาก ๆ...” โดย วิสูตร โลหะจรรยา ให้ความเห็นว่าศูนย์การกีฬานั้นไม่จำเป็นที่จะต้องมีการบรรยายกายในที่มีความเป็นพื้นถิ่น แต่สิ่งที่สำคัญคือ การสร้างความรู้สึกน่าประทับใจให้แก่ผู้พบเห็น นั้นสามารถทำให้ศูนย์การกีฬาที่มีความน่าสนใจ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ปริมาณของคนเข้ามาใช้บริการ

สรุปได้ว่า บรรยายกายภายในศูนย์การกีฬา ควรสามารถแสดงออกมาเป็นลักษณะทางกายภาพได้นั้นมีอยู่ด้วยกัน 5 บรรยายกายได้แก่ บรรยายกายที่เป็นธรรมชาติ บรรยายกายที่ดูสว่าง บรรยายกายที่ดูเปิดโล่ง บรรยายกายที่ดูกว้างใหญ่ และบรรยายกายที่มีผู้คนเข้ามาใช้บริการ โดยบรรยายกายอื่น ๆ ที่ได้จากการศึกษาขั้นต้นสามารถดูรายละเอียดได้ใน (ตารางที่ 2.12) ซึ่งสามารถสรุปจากการศึกษาได้ว่าบรรยายกายที่ดูกว้างใหญ่และบรรยายกายที่แสดงถึงการแข่งขันนี้มีการออกแบบบรรยายกายเช่นนี้มากที่สุด รองลงมาคือ บรรยายกายที่ดูสว่างและทันสมัย โดยบรรยายกายที่มีการออกแบบน้อยที่สุดนั่นคือ บรรยายกายที่มีผู้คนเข้ามาใช้บริการ

ตารางที่ 2. 12
สรุปบรรยากาศภายในศูนย์การกีฬา

กรณีศึกษา	บรรยากาศภายในศูนย์การกีฬา											
	บรรยากาศที่ดูกว้างใหญ่	บรรยากาศที่ดูเปิดโล่ง	บรรยากาศที่ดูสว่าง	บรรยากาศที่มีพื้นที่ร่มรื่น	บรรยากาศที่มีคนเข้ามาใช้บริการ	บรรยากาศที่มีความเป็นส่วนตัว	บรรยากาศที่เป็นธรรมชาติมาก	บรรยากาศที่ทำให้ดูเข้มแข็ง	บรรยากาศที่ดูสนุกสนาน	บรรยากาศที่ดูทันสมัย	บรรยากาศแบบครบวงจร	บรรยากาศที่แสดงถึงการแข่งขัน
Payne Whitney Gymnasium	✓					✓		✓				✓
สนามศุภชลาศัย	✓							✓				✓
The Bergisel Ski-jump		✓	✓							✓		
Allianz Arena	✓	✓	✓		✓				✓	✓		✓
National Stadium and Swimming Center	✓		✓	✓				✓		✓		✓
ศูนย์กีฬาธรรมชาติศาสตร์ รัสเซีย		✓	✓							✓		✓
สโมสรทหารบก	✓	✓	✓	✓		✓	✓			✓	✓	
Yoyogi National Gymnasium	✓							✓				✓
สเปอร์ต ซิดดี 2002						✓	✓		✓		✓	
รวม	6	4	5	2	1	3	2	4	2	5	2	6

2.9.2 พื้นที่ใช้สอยในศูนย์การกีฬา

พื้นที่ใช้สอยในในศูนย์การกีฬา ซึ่ง Tangen (2004) ได้กล่าวไว้ว่า “...เมื่อคุณเข้าไปในสถาปัตยกรรมกีฬาสิ่งที่คุณสามารถสังเกตเห็นพื้นที่ใช้สอยนั้น สามารถแยกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ เครื่องหมาย (marking) อุปกรณ์ (equipment) และ ส่วนปกป้อง (shelter)...” โดยสามารถที่แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ พื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา และพื้นที่สำหรับกิจกรรมเสริม

1. พื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา ใช้เครื่องหมายสำหรับกำหนดพื้นที่ว่าง (space) เนื่องจากเครื่องหมายในกีฬาแต่ละชนิดมีกฎกติกาแตกต่างกัน สังเกตได้จากเส้นที่เกิดขึ้น บนพื้นหรือผนัง ไม่ว่าจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เส้นโค้ง หรือวงรีรูปไข่ สีขาว เส้นเหล่านี้ แสดงถึงขอบเขต (territorial) ของนักกีฬาทั้งกลุ่มหรือเดี่ยว ยกตัวอย่างเช่น กีฬาฟุตบอล ลูกฟุตบอลผ่านเส้นข้างสนามแสดงว่า เกมสียุคแล้วอีกฝ่ายหนึ่งได้ส่งลูกฟุตบอลเพื่อเล่นต่อ เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละเส้นนั้นแสดงถึงกฎกติกาในเกมกีฬาแต่ละชนิด เครื่องหมายจะมีความสำคัญก็ต่อเมื่อมนุษย์ให้ความหมายกับเครื่องหมายเหล่านั้น ยกตัวอย่างเช่น นักกีฬาเล่นบาสเกตบอล ในสนามนักกีฬาจะไม่สนใจเครื่องหมายอย่างอื่น เพราะเครื่องหมายเหล่านั้นไม่มีความสำคัญกับกิจกรรมกีฬาที่นักกีฬาเหล่านั้นกำลังกระทำอยู่ และนักกีฬาจะไม่สนใจเครื่องหมายของกีฬาวอลเลย์บอลหรือเบดมินตัน ที่อยู่ภายในพื้นที่เดียวกัน เป็นต้น ทั้งนี้อุปกรณ์ (equipment) เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ใช้สำหรับกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา

อุปกรณ์ เป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมาย (goal) ในเกมการแข่งขัน ยกตัวอย่างเช่น ประตูฟุตบอล คือจุดมุ่งหมายในกีฬาฟุตบอล นักกีฬาทุกคนต้องการเตะลูกฟุตบอลเข้าไปยังประตู ก่อนนักเตะทีมคู่แข่ง หรือเส้นชัยในการแข่งขันกรีฑา ที่นักกีฬาทุกคนต้องการวิ่งเข้าไปให้ถึงเส้นชัยเป็นคนแรก เป็นต้น ถ้าหากไม่มีอุปกรณ์กีฬา ส่งผลให้ไม่สามารถบอกถึงจุดมุ่งหมายในการเล่นกีฬา ยกตัวอย่างเช่น การแข่งขันกีฬาวิ่งแข่งแล้วไม่มีเส้นชัย เล่นฟุตบอลแล้วไม่มีประตู หรือแข่งบาสเกตบอลแล้วไม่มีห่วง หรือกระโดดสูงแล้วไม่มีไม้หรือเบาะรองสำหรับการกระโดด ดังนั้นมนุษย์ไม่สามารถกำหนดพื้นที่ในการเล่นกีฬาได้ ถ้าหากไม่มีสองส่วนที่กล่าวมานี้

เมื่อพิจารณาข้อความดังกล่าวพบว่า พื้นที่เล่นกีฬานั้นสามารถที่จะซ้อนทับกันได้ระหว่างชนิดกีฬา ที่ใช้พื้นที่เล่นกีฬาที่มีลักษณะและกฎกติกาที่ใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมแล้วสรุปพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬาได้ 8 กลุ่ม ดังนี้คือ สระว่ายน้ำ สนามกีฬากลางแจ้งขนาดใหญ่ สนามกีฬากลางแจ้งขนาดเล็ก สนามกีฬาในร่ม กีฬาประเภททีม สนามกีฬาในร่มกีฬา

ประเภทเดี่ยว สนามกีฬาในร่มที่ใช้อุปกรณ์ สนามกีฬาในร่มกีฬาประเภทศิลปะป้องกันตัว และ สนามกีฬาที่ใช้พื้นที่ไม่แน่นอน (ตารางที่ 2.12)

2. พื้นที่สำหรับกิจกรรมเสริม สุดท้ายจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมมากคือ ส่วนปกป้อง (shelter) เป็นส่วนที่ป้องกันระหว่างพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬากับบริบทโดยรอบ และมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ขึ้นอยู่กับว่าสภาพแวดล้อมของพื้นที่และลักษณะประชากรหรือสภาพทางสังคมเป็นตัวกำหนด Bale (2003) แบ่งส่วนปกป้องออกเป็น (ภาพที่ 2.33) โดยในส่วนปกป้อง ถ้ามองเฉพาะเปลือกของส่วนปกป้อง ที่มีหน้าที่เป็นตัวแบ่งทางกายภาพ เช่น เมืองกับพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา สนามบินกับพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา พุน้ำกับพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา แต่ส่วนปกป้องยังคงเป็นพื้นที่ที่ สื่อความหมายหรือสะท้อนแนวคิดในการออกแบบ ดังเช่น ภาพลักษณ์หรือบรรยากาศ ที่กลายสภาพมาเป็น ภูมิสัญลักษณ์ (landmark) หรือโครงสร้างที่ตื่นตาตื่นใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของแต่ละศูนย์การกีฬา แต่หัวใจที่อยู่ภายในส่วนปกป้อง นั่นคือ พื้นที่สำหรับส่งเสริมให้พื้นที่กิจกรรมกีฬาประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มปัจจัยทางกายภาพที่สอดคล้องกับกิจกรรมกีฬาและความต้องการของลักษณะประชากร หรือบรรยากาศเป็นไปตามความต้องการของลักษณะประชากรในพื้นที่ (ตารางที่ 2.13)

ตารางที่ 2.12

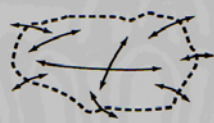
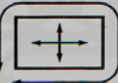
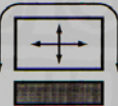
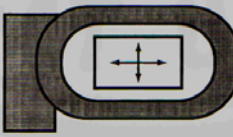
สรุปพื้นที่สำหรับกิจกรรมกีฬา

พื้นที่เล่นกีฬา	กิจกรรมกีฬา	ขนาดสนามโดยประมาณ (เมตร x เมตร)
สระว่ายน้ำ	ว่ายน้ำ และโปโลน้ำ	25 x 25
สนามกีฬากลางแจ้งขนาดใหญ่	ฟุตบอล รักบี้ฟุตบอล เบสบอล และซอฟต์บอล	60 x 120
สนามกีฬากลางแจ้งขนาดเล็ก	ฟุตซอล เทนนิส และแอโรบิก	20 x 30
สนามกีฬาในร่ม กีฬาประเภททีม	บาสเกตบอล แบดมินตัน วอลเลย์บอล ตะกร้อ และแฮนด์บอล	16 x 30
สนามกีฬาในร่ม กีฬาประเภทเดี่ยว	โยคะ ลีลาศ และยิมนาสติก	พื้นที่ไม่แน่นอน
สนามกีฬาในร่ม กีฬาที่ใช้อุปกรณ์	พิตเนส เทเบิลเทนนิส และสนุกเกอร์	พื้นที่ไม่แน่นอน
สนามกีฬาในร่ม กีฬาประเภทศิลปะป้องกันตัว	มวยไทย เทควันโด มวยสากล คาราเต้ ยูโด มวยปล้ำ และวูซู	20 x 20
สนามกีฬาที่ใช้พื้นที่ไม่แน่นอน	วิ่งเพื่อสุขภาพ จักรยาน ยิงปืน โบว์ลิง พายเรือ สเก็ตน้ำแข็ง กีฬาผาดโผน ยิงธนู กอล์ฟ	พื้นที่ไม่แน่นอน

ตารางที่ 2.13
สรุปพื้นที่สำหรับกิจกรรมเสริมภายในศูนย์การกีฬา

กิจกรรม	กิจกรรมนันทนาการ
กิจกรรมงานอดิเรก	ชอปปิง ทำงานบ้าน เลี้ยงสัตว์ แต่งบ้าน แต่งหรือดูแลรถยนต์ และสะสมสิ่งของ
กิจกรรมทางสังคม	พบปะเพื่อนฝูง และอยู่กับครอบครัว
กิจกรรมเพื่อความบันเทิงคลายเครียด	ฟังเพลง ดูหนัง เล่นเกมคอมพิวเตอร์ ชมการถ่ายทอดสดกีฬา นวดตัว(สปา)
กิจกรรมที่ค้นคว้าเรียนรู้	อ่านหนังสือ เล่นอินเทอร์เน็ต ทำอาหาร ทำงานศิลปะ เรียนภาษาใหม่ๆ

ภาพที่ 2.32
ลักษณะของส่วนปกป้อง

Stages	Environment
	Permeable boundaries; weak rules of exclusion No spatial limits; uneven terrain; spatial interaction between 'players' and 'spectators'; diversified land use.
	Enclosure Limits of pitch defined; players segregated from spectators.
	Partitioning Embankments, terraces, grandstands; payment for entry; segregation of spectators by social class; start of segregation within crowd; specialised land use.
	Surveillance Enclosed ground; synthetic pitch and concrete bowl; TV replay screen; total segregation within crowd; panopticism; diversified land use. Rules of exclusion; strong impermeable boundaries

ที่มา: Bale, 2003, p.134.

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า พื้นที่สำหรับกิจกรรมเสริมนั้นจำเป็นต้องตอบสนองต่อลักษณะของชุมชนหรือวัตถุประสงค์ของศูนย์การกีฬาดังที่ Jacques Herzog อ้างจาก กองบรรณาธิการนิตยสาร Bird Eye View (2549) ผู้ออกแบบสนาม Allianz Arena กล่าวไว้ว่า “...เมื่อคุณออกแบบสนาม คุณต้องทำให้มีความรู้สึกเหมือนบ้าน เป็นแหล่งชอปปิง เป็นฟิสิกัณฑ์ และ

เป็นทุกสิ่งทุกอย่างของแผนกีฬา ซึ่งนี่คือการเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรมยุคใหม่...” และสอดคล้องกับกรณีศึกษาอย่างเช่น สปอร์ต ซิตี้ 2002 (ภาพที่ 2.33) ประเทศไทย เป็นศูนย์การกีฬาของเอกชนที่มีแนวคิดที่ต้องการให้เป็นจุดบริการแบบเบ็ดเสร็จ (one spot service) ของทุกคนในครอบครัว โดยกำหนดให้ทุกคนสามารถเข้ามาใช้เวลาร่วมกันในพื้นที่เดียวได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในประกอบด้วยศูนย์การกีฬา พื้นที่ให้เช่าเช่น สถาบันเรียนพิเศษ ดนตรี ศิลปะ และสถาบันการเงิน ที่ขายอุปกรณ์กีฬา และบริการซักรีด เป็นต้น ซึ่งตอบสนองกับชีวิตประจำวันของคนทุกเพศทุกวัย ผู้วิจัยจึงทำรวบรวมกิจกรรมในเวลาว่างแล้วนำมาสรุปพื้นที่สำหรับกิจกรรมเสริมภายในศูนย์การกีฬา (ตารางที่ 2.13)

ภาพที่ 2.33

สปอร์ต ซิตี้ 2000 (Sport City 2002)

ที่มา: ถ่ายเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2549

2.9.3 ทางสัญจรภายในศูนย์การกีฬา

จากการศึกษาในเรื่องของระบบการสัญจรภายในศูนย์การกีฬาพบว่า สามารถแบ่งระบบทางสัญจรออกเป็น 3 ระบบ ด้วยกัน คือ การสัญจรแบบปิด การสัญจรแบบเปิด และการสัญจรแบบผสม

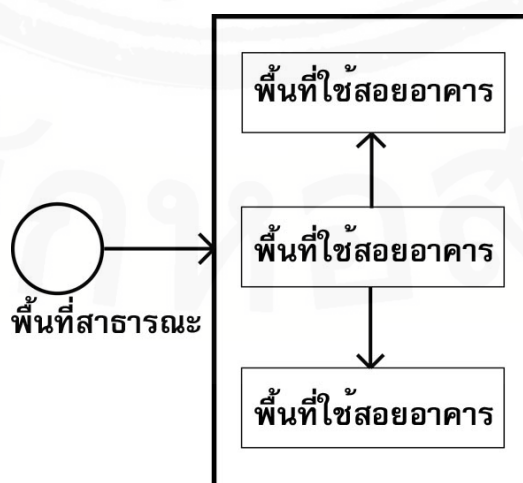
1. การสัญจรแบบปิด มีลักษณะให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าออกศูนย์การกีฬาได้ทางเดียว โดยบังคับให้ผู้ใช้บริการศูนย์การกีฬามีจุดเชื่อมต่อ และกระจายไปยังพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ภายในพื้นที่ปิดล้อม (ภาพที่ 2.34)

การสัญจรแบบปิดนั้นมีข้อดีคือ สามารถควบคุมผู้ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การกีฬา ส่งผลให้สามารถที่จะบริหารจัดการได้เป็นอย่างดีต่อการรักษาความปลอดภัยและดูแลความสะอาด แต่ส่งผลต่อการเข้าถึงของผู้ใช้บริการ และมักพบลักษณะการสัญจรแบบนี้ใน ศูนย์การกีฬาที่มีขนาดเล็ก ศูนย์การกีฬาเอกชน หรือศูนย์การกีฬาที่มีลักษณะเป็นศูนย์การกีฬาในร่ม ยกตัวอย่างเช่น sport complex for performing artists เป็นศูนย์การกีฬาที่ต้องการสำหรับนักแสดง มีลักษณะการสัญจรแบบปิด การสัญจรจะบังคับให้ผู้บริการผ่านโถงต้อนรับที่เป็นจุดเชื่อมต่อ แล้วใช้ระเบียบเชื่อมต่อไปยัง ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัว แล้วค่อยผ่านเข้าไปยังพื้นที่เล่นกีฬา และมีการผ่านเข้าออก ทางเดียว และสอดคล้องกับศูนย์การกีฬา Ballroom Box เป็นศูนย์การกีฬาขนาดเล็กเช่นกัน มีลักษณะการสัญจรแบบปิด มีลักษณะการสัญจรเหมือนกับศูนย์การกีฬาสำหรับนักแสดง โดยให้ผู้บริการผ่านบริเวณโถงต้อนรับ ผู้ชมสามารถเข้าไปยังพื้นที่เล่นกีฬาได้โดย ส่วนนักกีฬามีพื้นที่ห้องน้ำและห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวและค่อยผ่านเข้าไปยังพื้นที่เล่นกีฬา โดยทั้งหมดผู้บริหารจัดการอาคารสามารถที่จะดูแลผู้ให้บริการได้อย่างทั่วถึง

2. การสัญจรแบบเปิด นั้นมีลักษณะให้ผู้บริการสามารถเข้าถึงพื้นที่เล่นกีฬาได้หลายทิศทาง โดยไม่บังคับในการผ่านเข้าออกบริเวณพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ภายในอาคาร มีลักษณะ (ภาพที่ 2.37)

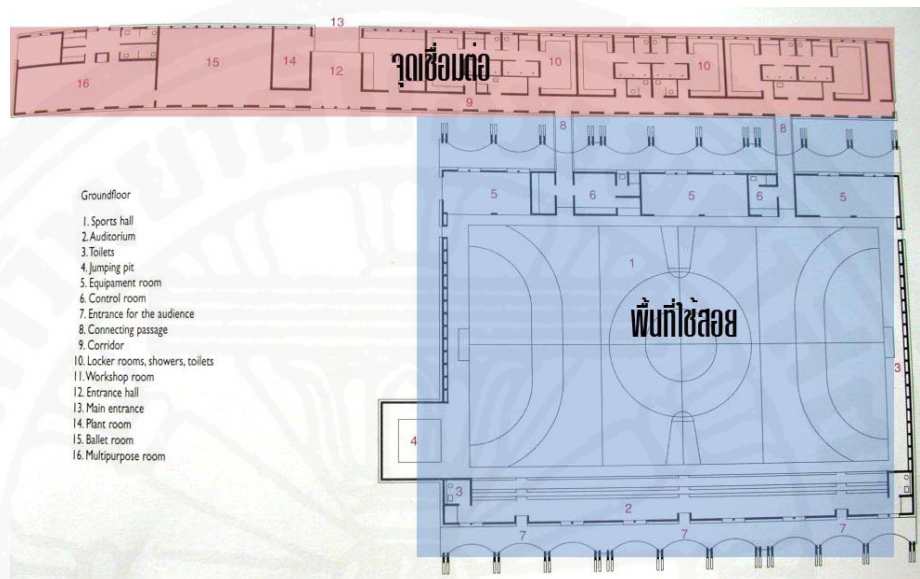
ภาพที่ 2.34

การสัญจรแบบปิด

ภาพที่ 2.35

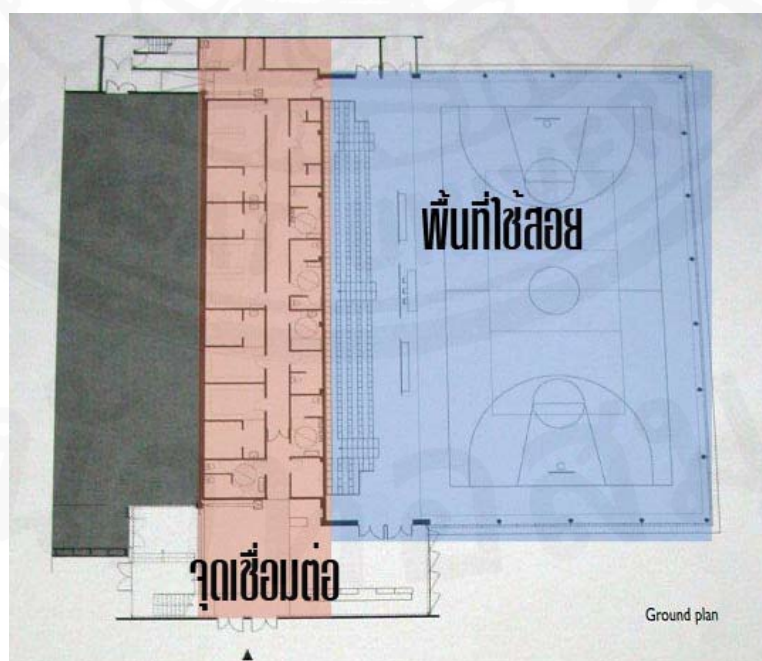
การสัญจรภายในศูนย์การกีฬา Sport Complex for Performing Artists

ที่มา : Sturzebecher, and Ulrich, 2001 (ดัดแปลง)

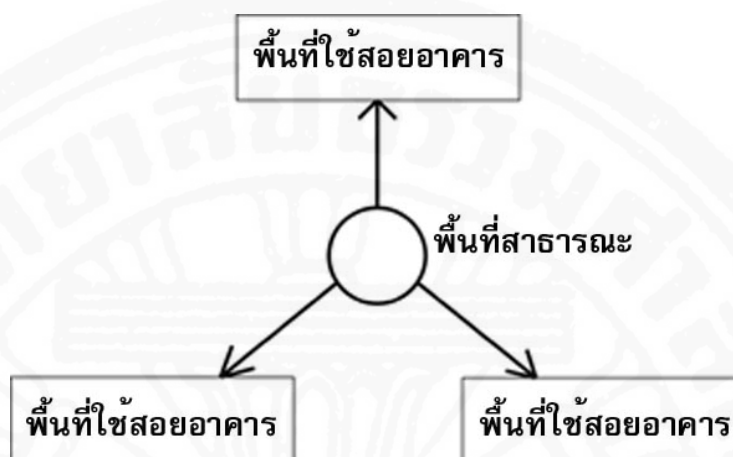
ภาพที่ 2.36

การสัญจรภายในศูนย์การกีฬา Ballroom Box

ที่มา : Sturzebecher and Ulrich, 2001 (ดัดแปลง)

ภาพที่ 2.37
การสัญจรแบบเปิด

การสัญจรแบบเปิด นั้นมักจะพบในพื้นที่เล่นกีฬาขนาดใหญ่ หรือมีพื้นที่เล่นกีฬาหลาย ๆ พื้นที่ มักเป็นศูนย์การกีฬาสาธารณะ โดยมีข้อดีคือ “...สามารถเข้าถึงได้ง่าย ดึงดูดผู้ใช้บริการที่มีรายได้น้อย เข้ามาใช้บริการ...” (มีลาบ มัฏฐธำพร, 2549) มีลักษณะคล้ายลานกีฬาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ศูนย์การกีฬา มีข้อเสียคือ ควบคุมได้ยาก

2.10 การบริหารจัดการอาคารทั่วไปในประเทศไทย

การบริหารจัดการอาคารทั่วไปในประเทศไทยนั้นสามารถหมวดงานหลัก ได้ 5 หมวดงาน ดังนี้คือ งานบริหาร งานรักษาความสะอาด งานดูแลรักษาความปลอดภัย งานด้านบัญชีและการเงิน และงานด้านวิศวกรรมระบบต่าง ๆ โดยแต่ละหมวดมีหน้าที่ดังนี้

หมวดงานที่ 1 งานบริการผู้เช่าอาคาร มีหน้าที่ในการจัดพนักงานปฏิบัติงานในโครงการ วางระบบการจัดคนเช่าอาคาร หรือผู้ใช้อาคาร งานให้บริการต้อนรับแก่ผู้เช่าอาคารหรือผู้ใช้อาคาร พร้อมให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้เช่าอาคาร รวมถึงประสานงานกับผู้เช่าอาคาร ทำการดำเนินการเบื้องต้นเกี่ยวกับสัญญาเช่าต่าง ๆ จัดระบบควบคุมดูแล ประสิทธิภาพการต่าง ๆ ของกลุ่มอาคาร การอำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องใช้อื่น ๆ ที่โครงการมีอยู่

หมวดงานที่ 2 งานรักษาความสะอาด มีหน้าที่ในการจัดตารางและระบบการทำความสะอาดของอาคาร รับผิดชอบการดูแลรักษาความสะอาด ทำความสะอาดพื้นที่อาคารทั้งระยะสั้นและระยะยาว ประสานงานและดูแลการกำจัดแมลง มด ปลวก และหนู บันทึกข้อมูลมิเตอร์ไฟฟ้า บันทึก

ข้อมูลมิเตอร์น้ำประปา จัดให้มีการซักกรีด ผ้าเช็ดตัว ผ้าเช็ดมือ และอื่น ๆ ตามการใช้งานของแต่ละโครงการ จัดการเรื่องการเก็บขยะ จัดให้มีระบบบัญชีควบคุมจำนวน รายการวัสดุและอุปกรณ์ของโครงการ ทั้งการเบิกการในส่วนที่เหลือ โดยให้มีการรายงานสรุปเป็นประจำทุกเดือน ควบคุมจำนวน และรายการครุภัณฑ์ของโครงการทั้งดูแล และซ่อมบำรุงให้ใช้งานได้ดียู่เสมอกรณีที่เสื่อมสภาพ ด้วยเหตุใด ๆ ต้องแจ้งให้เจ้าของหน่วยงานที่รับผิดชอบทราบ และชาววัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพ ตามอายุการใช้งาน และหรือเสียหายไปไม่อาจซ่อมแซมแก้ไขให้จัดเก็บเพื่อการตรวจสอบ และรวบรวมให้นำส่งเจ้าของหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

หมวดงานที่ 3 งานดูแลรักษาความปลอดภัย การวางระบบควบคุมรักษาความปลอดภัย ทั้งหมดของโครงการหรืออาคารโดยให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยประจำ 24 ชั่วโมง ณ บริเวณทางเข้าออกและจุดอื่นที่จำเป็น จัดวางระบบและดำเนินการรักษาความปลอดภัยในด้านการก่ออาชญากรรม โจรกรรมและเหตุอุบัตินภัย ทั้งทางด้านอาคาร ชีวิตของผู้เข้าพัก ทรัพย์สินของทางโครงการอาคารและของผู้เช่า จัดให้มีแผนฉุกเฉินและดำเนินการซ้อมหนีไฟอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ดำเนินการตรวจบัตรประจำตัว แลกบัตรประจำตัวผู้มาติดต่อ พร้อมทั้งระบุเลขพื้นที่เช่า และเวลาเข้าออก จัดหามาตรการป้องกันและระงับความไม่สงบเรียบร้อยต่าง ๆ กรณีเหตุเกิดแห่งความไม่ปลอดภัยใด ๆ เกิดขึ้น ให้รายงานและประสานงานกับผู้ว่าจ้างและตำรวจโดยทันที ดูแลประสานงานการจราจรทั้งภายใน และภายนอกที่เกี่ยวข้องกันให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย การควบคุมระบบจราจรในโครงการหรือกลุ่มอาคาร และควบคุมการใช้งานระบบกล้องวงจรปิด (CCTV) อย่างมีประสิทธิภาพและมีการจัดระบบการบันทึกที่ตรวจสอบการเข้าออกได้

หมวดงานที่ 4 งานด้านบัญชีและการเงิน มีหน้าที่ติดตามจัดเก็บค่าบำรุงและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จากผู้เช่าอาคาร นำส่งเงินรายได้ทุกประเภทที่เกิดขึ้นส่งเจ้าของโครงการหรือเจ้าของอาคารทุกเดือน เว้นแต่จะมีการตกลงเป็นอย่างอื่นเป็นกรณี ๆ ไป จัดทำบัญชีพร้อมทั้งจัดเก็บหลักฐาน เพื่อการรายงานและสามารถตรวจสอบได้ ประมาณการวัสดุสิ้นเปลืองที่ต้องใช้ประจำเดือน เช่น กระดาษชำระ น้ำดื่ม หลอดไฟฟ้า เป็นต้น โดยจัดทำรายการล่วงหน้า เพื่อเบิกจ่ายจากเจ้าของโครงการ หรือเจ้าของอาคาร จัดซื้อวัสดุที่ต้องใช้และจำเป็นเร่งด่วนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้เช่าหรือผู้ใช้พื้นที่ โดยเป็นไปตามที่เจ้าของโครงการหรือเจ้าของอาคารกำหนด จัดซื้อวัสดุที่ต้องใช้และจำเป็นเร่งด่วน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้เช่าหรือผู้ใช้พื้นที่โดยเป็นไปตามที่เจ้าของโครงการหรือเจ้าของอาคารกำหนด การจัดซื้อจัดจ้างที่มีราคาแพงและมีใช้การซ่อมแซมเร่งด่วน ให้ผู้รับจ้างประสานงานในการหาข้อมูลเสนอทางเลือกแก่เจ้าของโครงการหรือเจ้าของอาคารตัดสินใจ เพื่อดำเนินการต่อไป จัดให้มีระบบบัญชีควบคุมจำนวนและรายการวัสดุและอุปกรณ์ของโครงการหรือ

อาคารทั้งการเบิกการใช้จ่ายและส่วนที่เหลือโดยให้รายงานสรุปเป็นประจำทุกเดือน ควบคุมจำนวนและรายการครุภัณฑ์ของโครงการหรืออาคาร ทั้งดูแล และซ่อมแซมบำรุงให้ใช้งานได้ดีอยู่เสมอ กรณีที่เสื่อมสภาพด้วยเหตุใด ๆ ต้องแจ้งให้เจ้าของหน่วยงานที่รับผิดชอบทราบ ซากวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน หรือเสียหายไม่อาจซ่อมแซมแก้ไข ได้ให้จัดเก็บเพื่อการตรวจสอบและรวบรวมให้นำส่งเจ้าของหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

หมวดงานที่ 5 งานจัดการด้านวิศวกรรมระบบต่าง ๆ หมายถึง ระบบไฟฟ้า ไฟฉุกเฉิน สุขาภิบาล การบำบัดน้ำเสีย เครื่องปรับอากาศ เครื่องดักจับระดับความร้อน โทรศัพท์ โทรทัศน์ งานรับสัญญาณ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ เครื่องทำน้ำอุ่น ลิฟต์ สัญญาณฉุกเฉิน เป็นต้น โดยมีหน้าที่จัดให้มีช่องปฏิบัติงานซ่อมบำรุงระบบต่าง ๆ เบื้องต้น จัดวางระบบและแผนงานการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงระบบต่าง ๆ ประสานงานในการหาข้อมูล พร้อมเสนอทางเลือกแก่ผู้ว่าจ้างในการซ่อมบำรุงระบบต่างๆ ที่เสียหาย แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใช้อาคาร ในกรณีที่มีอุปกรณ์เสียหาย และบันทึกประวัติข้อมูลเกี่ยวกับการบำรุงรักษาและการซ่อมแซมระบบต่างๆ เป็นรายการที่พร้อมรายงานสรุปหรือตรวจสอบสืบค้นได้ตลอดเวลา โดยงานด้านวิศวกรรมระบบ

หมวดงาน ทั้ง 5 หมวดงานนั้นสามารถจำแนกวิธีการบริหารจัดการได้ 2 ลักษณะคือ การจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารเพียงผู้เดียว และการจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารในบางประเภทงาน

2.10.1 การจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารเพียงผู้เดียว

การจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารเพียงผู้เดียว ครอบคลุมในทุกประเภทของงานในการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับขนาดและลักษณะการบริหารจัดการขององค์กรที่เข้าไปบริหารจัดการ และสามารถทำได้ในทุกประเภทและทุกขนาดของอาคาร และผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทจัดการอาคารดำเนินการจัดจ้างบริษัทย่อยต่าง ๆ (sub-contractor) ในงานที่ต้องการมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ตนเองไม่ถนัด เช่น งานดูแลรักษาความปลอดภัย งานทำความสะอาดกระจกในอาคารสูง เป็นต้น นั้นจะเป็นการจ้างในลักษณะที่มีขอบเขตงานและระยะเวลาในสัญญาจ้าง ตามที่บริษัทบริหารจัดการอาคารซึ่งเป็นผู้บริหารหลักของอาคารตกลงได้กับเจ้าของอาคาร

ในการจ้างบริษัทบริหารจัดการอาคารหลักเพียงผู้เดียวดังกล่าวข้างต้นสามารถจำแนกผลดีที่จะเกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

1. สะดวกและประหยัดเวลาของเจ้าของอาคารในการที่จะต้องจัดการประสานงานควบคุมและบริหารบริษัทผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ หลายบริษัท ให้ดำเนินงานตามข้อตกลงเจ้าของอาคารสามารถติดต่อและประสานงานโดยตรงกับบริษัทบริหารงานหลักเพียงบริษัทเดียว ซึ่งทำให้เจ้าของอาคารสามารถเอาเวลาทั้งหมดทุ่มเทให้กับธุรกิจหลักหรือภารกิจหลัก (core business) ของกิจการหรือองค์กรของตนเองได้

2. หากมีปัญหาเกิดขึ้นในการบริหารจัดการอาคารเจ้าของอาคารสามารถระบุผู้รับผิดชอบได้เลยเนื่องจากมีผู้บริหารจัดการอาคารหลัก เพียงรายเดียวเป็นผู้รับผิดชอบและจะคิดแก้ปัญหาได้เลยทันที เนื่องจากขอบเขตงานทั้งหมดอยู่ในข่ายความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งจะประหยัดเวลาในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น

3. ถึงแม้ว่าค่าบริการวิชาชีพของการจ้างบริษัทบริหารจัดการอาคารหลัก เพียงรายเดียวอาจจะแพงกว่าเมื่อเจ้าของโครงการจัดจ้างบริษัทย่อย ๆ หลายบริษัทก็ตามแต่เมื่อคำนึงถึงระยะเวลาในการติดต่อประสานงานโดยเฉพาะในกรณีที่เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการอาคาร พบว่าเวลาที่สูญเสียไปเมื่อคิดเป็นมูลค่าทางธุรกิจแล้วไม่คุ้มค่า เช่น หากเกิดปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่คาบเกี่ยวกับระหว่างงาน 2 ประเภท เช่น งานด้านวิศวกรรมระบบต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นระบบอุปกรณ์ทำความสะอาอาคารสูง มีปัญหาใช้งานไม่ได้เป็นระยะเวลานานเกินไปจนทำให้ตารางการทำความสะอาประจำปีของบริษัททำความสะอาดผิดพลาดไปและหากบริษัททำความสะอาดดังกล่าวมีการจัดจ้างในลักษณะสัญญาเพียง 1 ปี ตามระเบียบราชการ อาจทำให้เกิดปัญหาในการติดตามงานได้ หรือหากมีปัญหาเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกันในหลายลักษณะงาน ก็จะทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดแบ่งค่าใช้จ่ายในแต่ละงานเนื่องจากโดยปกติมักจะไม่มีผู้รับจ้างรายใดจะยอมเสียเปรียบ ผู้รับจ้างรายอื่น อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานได้

2.10.2 การจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารในบางประเภทงาน

การจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารในบางประเภทงาน ส่วนงานที่ไม่ได้จ้างเจ้าของอาคาร โดยใช้บุคลากรของตนเองในการดำเนินงานดังกล่าว การจัดจ้างในลักษณะนี้พบได้มากในอาคารที่เป็นหน่วยงานภาครัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจัดตั้งมาเป็นระยะเวลานานมากหรือหลายสิบปี ก่อนที่จะมีการให้บริการของบริษัทบริหารจัดการอาคารหรือบริษัทผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ซึ่งเมื่อมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ได้อยู่แล้ว ทางองค์กรหรือเจ้าของอาคารไม่ยากเลิกจ้างเนื่องจากผู้ถูกจ้างไม่มีความผิดใด ๆ แต่หากมองย้อนถึงความเชี่ยวชาญและความสามารถในการแก้ปัญหาแล้ว

บุคลากรขององค์กรหรือของเจ้าของอาคารดังกล่าวมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะน้อยกว่าการจ้างบริษัทภายนอก เนื่องจากบุคลากรบริษัทดังกล่าวมีการแก้ปัญหาที่หลากหลายในหลายอาคารซึ่งบริษัทผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ เป็นผู้บริหารอาคาร นอกจากนั้นบุคลากรจากบริษัทบริหารอาคารภายนอกดังกล่าวมีการทำงานเป็นทีม มีผู้มีความสามารถในหลากหลายระดับ และหากเป็นบริษัทที่มีคุณภาพการจัดการดีอาจมีการฝึกอบรมความรู้เฉพาะด้านให้แก่พนักงานในบริษัทของตนเองเป็นประจำทั้งนี้แล้วแต่ประเภทของงาน ดังนั้นในการจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือบริษัทบริหารจัดการอาคารในบางส่วนเช่นนี้มีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นดังนี้

1. อาจเกิดความรับผิดชอบในงานบางประเภทที่คาบเกี่ยวหรือคลุมเครือ เนื่องจากการทำงานกันทำ
2. เจ้าของอาคารจะต้องเสียค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรของตนเองที่ไม่ได้ทำงานหรือมีหน้าที่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือรายได้โดยตรงต่อธุรกิจหลัก
3. เมื่อเจ้าของอาคารจ้างบุคลากรของตนในการทำงานด้านบริหารจัดการอาคารบางส่วนดังกล่าว จะทำให้เกิดปัญหาเรื่องเงินเดือน ที่จะต้องสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระยะเวลาการทำงานนอกจากนั้น ยังจะต้องมีสวัสดิการและผลประโยชน์อื่น ๆ อีกมากมายที่เจ้าของอาคารจะต้องจ่ายแก่บุคลากรของตน
4. หากบุคลากรของเจ้าของอาคารป่วยหรือไม่สามารถประกอบภารกิจได้จะทำให้งานหยุดชะงักหากเจ้าของอาคารภายนอก บริษัทดังกล่าวมีหน้าที่ที่จะต้องส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลมาทดแทนตำแหน่งงานที่ขาดลงทันที โดยไม่เสียงาน